

Utredning skolestruktur Vestvågøy kommune 2026

Oppdragsgiver	Vestvågøy kommune
Utarbeidet av	Lofoten Consulting AS
Status	Utredning – Første rapport sendt til Vestvågøy kommune
Dato	07. oktober 2026

Denne rapporten er utarbeidet på oppdrag fra Vestvågøy kommune, som del av en gjennomgang av framtidig skolestruktur. Rapporten har benyttet tilgjengelig materiell, oppdatert statistikk, lovverk og medvirkning fra elever, foreldre, ansatte og innbyggere. Dette danner grunnlaget for rapporten, som så sendes over til kommunestyret for videre politiske behandling.

Innhold

1. Innledning	3
2. Hovedtrekk i Norconsults rapport fra 2020	5
3. Utfordringsbildet	7
4. Lovverk og elevenes rettigheter	9
5. Bosettingsmønster og skoleskyss	11
6. Utvikling i elevtall	13
7. Skolebygg og kapasitetsutnyttelse	16
8. Diskusjonsdel – innspill fra medvirkningen	20
9. Oppsummering av status og utviklingstrekk	25
10. Mulighetsrom for framtidig skolestruktur.....	27
11. Oppsummering og veien videre	40
12. Mulig etablering av privatskole på Ballstad	42
13. Referanser	44

1. Innledning

Som følge av utviklingen i elevtall og kommuneøkonomi har Vestvågøy kommune iverksatt en prosess hvor målet er å utvikle en effektiv, bærekraftig og demografisk tilpasset skoledrift i Vestvågøy, som samtidig bidrar til et best mulig læringsmiljø for elevene våre.

Lofoten Consulting har skrevet rapporten, etter å ha blitt tildelt oppdraget gjennom en anbudskonkurranse. Sammen med en styringsgruppe, nedsatt av kommunal ledelse i oppvekst, er rapporten utarbeidet for å bistå administrasjonen i å utarbeide et beslutningsgrunnlag for politisk behandling av fremtidig skolestruktur.

Styringsgruppen har bestått av Mona Fagerås og Gro Smedsund (Vestvågøy kommune), Danielle Olavsén (Meieriet Kultursenter), John Davy Oddekalv (Utdanningsforbundet) samt Aleksander Nordahl og Kim Herluf Unstad (Lofoten Consulting).

Denne rapporten har tatt utgangspunkt i Norconsults utredning fra 2020 og oppdatert tallene for elever, skolebygg og økonomi. Kommuneledelsen har lagt til grunn at medvirkning skal være et sentralt element gjennom hele prosessen, slik at alle interessenter får muligheten til å gi innspill, med utgangspunkt i eget ståsted og egne forutsetninger. Dette vil også være sentralt i den politiske behandlingen videre, og rapporten vil bli sendt ut til høring.

Beslutningsgrunnlaget blir så satt sammen i en rapport som:

«... skal foreslå en skolestruktur for barne- og ungdomstrinnene i kommunen i et langtidsperspektiv. Ny skolestruktur skal knyttes opp til arbeidet med den nye kommuneplanens arealdel (og videre samfunnsdel), slik at man sikrer en struktur som også svarer opp det helhetlige planarbeidet i kommunen. Utredningen vil se på potensielle endringer av grunnkretser (aldersbestemte skoler, m.m.) og nedlegging av skoler.»

Før kommunestyret tar stilling til skolestrukturen, bør det være klart hvilke tall partene er enige om, og hvilke beregninger som fortsatt er usikre. Det innebærer at vurderinger og beslutninger baseres på en felles forståelse av lovverket, avklarte økonomiske forutsetninger, oppdaterte demografiske og statistiske analyser og andre relevante fakta. Når alle interessenter forholder seg til et felles kunnskapsgrunnlag, styrkes både kvaliteten på beslutningene og tilliten til prosessen.

I 2020 fikk Vestvågøy kommune utarbeidet en omfattende utredning kalt «**Framtidens organisering av grunnskoletjenestene i Vestvågøy kommune**», av konsultantselskapet Norconsult. Ved utarbeidelsen av denne rapporten, har det ikke vært en målsetting å utarbeide et tilsvarende dokument, men å oppdatere sentrale deler, basert på tilgjengelig statistikk. Den anstrengte økonomien i Vestvågøy kommune har gjort at forutsetningene ved denne rapporten er endret, og særlig på punktet om investering i et nytt skolebygg. Økonomien tillater ikke i dag Vestvågøy å bygge en ny skole, og i mandatet til denne utredningen ligger det at en ny skole ikke skal være en mulighet som en ser på i denne omgang.

Denne utredningen har ikke sett spesifikt på skolefritidsordningen (SFO).

Om denne rapporten

Rapporten er tredelt. Den første delen (kapittel 2–7) oppsummerer faktagrunnlaget: hovedtrekk fra 2020-rapporten, økonomi, lovverk, skoleskyss, elevtallsutvikling og skolebygg. Det er innhentet tall fra SSB og fødselstall som gjør det mulig å anslå elevtallet i hver skolekrets fram til skoleåret 2036/37.

Den andre delen (kapittel 8) samler medvirkningen og løfter fram innspill og bekymringer fra medvirkningsprosessen. Det er enkelte forhold som ikke lar seg måle, men som er viktig å få belyst før en beslutning tas. Rapporten har derfor prøvd å etterleve noen av anbefalingene fra KS sin [*rapport «Skolenedleggelser: Om prosesser, konsekvenser og lokale slagmarker»*](#).

Den tredje delen (kapittel 9–10) oppsummerer status per skole og presenterer fem muligheter for framtidig skolestruktur: videreføring av dagens struktur (nullalternativet), tre ulike endringer i skolekretsene og en kombinasjon av to av dem. Mulighetene sammenlignes på elevtall, kapasitet, økonomi og pedagogiske og sosiale konsekvenser, og kapitlet avsluttes med en anbefaling.

Kapittel 11 oppsummerer hovedfunnene, peker på begrensningene i utredningen og beskriver den videre prosessen.

Under arbeidet er det stilt spørsmål om sannsynligheten for at en privat skole blir etablert på Ballstad, om Ballstad skole blir lagt ned (Mulighet 2 og 5). Det ligger ikke i mandatet for denne rapporten å belyse dette, men Vestvågøy kommune har gjort et teoretisk regnestykke for et slikt scenario. Dette er tatt inn som et eget kapittel 12.

Utredningen bygger på offentlig statistikk, lovverk og veiledere, kommunale dokumenter og tall, forskningsrapporter, innspill fra medvirkningsprosessen og mer. Sentrale kilder er oppgitt underveis i rapporten og samlet i kapittel 13 Referanser.

Kunstig intelligens (KI) er brukt som verktøy i arbeidet med rapporten, særlig til språkvask og grafisk utforming av tekst, tabeller og figurer, og som støtte i enkelte beregninger. Tallene er kontrollert mot kildene det er vist til, og faktagrunnlaget, vurderingene og konklusjonene er utarbeidet og kvalitetssikret av Lofoten Consulting AS. Feil kan likevel forekomme. Ta gjerne kontakt dersom du oppdager noe.

2. Hovedtrekk i Norconsults rapport fra 2020

Rapporten fra 2020 inneholder følgende hovedfunn:

- **Betydelig bygningsmessig overkapasitet i skolesektoren.** Skolene hadde bare rundt 52–56 % kapasitetsutnyttelse i 2019/20.
- **Fallende elevtall.** Prognosene viste en nedgang på om lag 115 elever i de kommunale grunnskolene fram mot 2035, samtidig som andelen eldre i befolkningen er økende.
- **Små fagmiljø og kompetanseutfordringer.** Særlig på ungdomstrinnet gjør små skoler det vanskeligere å oppfylle kompetansekravene og bygge sterke profesjonsfellesskap blant lærerne.
- **Økonomisk press.** Mange skolebygg, små elevgrupper og framtidige utgifter til eldreomsorg gjør det nødvendig å bruke ressursene mer effektivt.
- **Likeverdig opplæring.** Ulike skolestørrelser og fagmiljøer kan føre til ulik kvalitet i skoletilbudet mellom elever i kommunen.
- **Felles ungdomsskole ble vurdert som gunstig.** Norconsult mente at en samling av ungdomstrinnene ville gi bedre muligheter for å oppfylle kompetansekrav, styrke fagmiljøene og gi et mer likeverdig tilbud til alle ungdomsskoleelevene.
- **Anbefaling om færre kvadratmeter skolebygg.** Rapporten anbefaler å redusere den samlede bygningsmassen som kommunen drifter, samt å utvikle en ny ressursfordelingsmodell som gir mer effektiv drift.

Norconsult konkluderte med at dagens struktur gir for lav kapasitetsutnyttelse og sårbare fagmiljøer, og at samling og omorganisering vil kunne gi både bedre pedagogisk kvalitet og mer bærekraftig ressursbruk. Rapporten framsatte seks ulike alternativer («muligheter») til omorganisering av skolestrukturen. Felles for de fleste alternativene er at de omfatter en kombinasjon av utbedring av vedlikeholdsetterslep, ombygging, utvidelse av lærerarbeidsplasser og elevtjenester, salg av overflødige bygg og i enkelte tilfeller nybygg eller rivning av eksisterende skolebygg.

Norconsults seks alternativer i 2020

Alternativ	Kort beskrivelse	Hovedtrekk
Mulighet 0	Videreføring av dagens organisering	Lav kapasitetsutnyttelse, mange små elevgrupper. Om lag 67 grupper/klasser på seks skoler.
Mulighet 1	Felles ungdomsskole og fire barneskoler	Ballstad og Buksnes barnetrinn samles i Buksnes (Ballstad legges ned). Leknes og Fygle samles på Leknes. Alle ungdomstrinn til Leknes. Om lag 55 grupper på fem skoler.
Mulighet 2	Ny felles ungdomsskole og to barneskoler	Mest omfattende omorganisering. Alle barneskoleelever i Leknes, Fygle, Bøstad og Svarholt samles i én ny stor barneskole. Høyest investeringskostnad.
Mulighet 3	Utnytte eksisterende kapasitet i fire skoler	Ballstad og Buksnes barnetrinn samles i Buksnes, Ballstad 8.–10. trinn til Leknes. Bøstad og Svarholt fortsetter som 1.–10.-skoler.

Alternativ	Kort beskrivelse	Hovedtrekk
Mulighet 4a	Felles ungdomsskole og fem barneskoler	Alle ungdomstrinn til Leknes. Ballstad, Buksnes, Bøstad og Svarholt videreføres som egne barneskoler. Bevarer flere lokale barneskoler enn 1 og 2.
Mulighet 4b	Ny felles ungdomsskole og fem barneskoler	Som 4a, men med nybygd ungdomsskole på Leknes. Betydelig høyere investeringskostnad enn 4a.

Norconsult vurderte kapasitetsutnyttelse, kompetansekrav, rekruttering, økonomi og likeverdige skoletilbud for hvert alternativ. Mulighet 1, nedlegging av Ballstad skole, og elementer fra Mulighet 2, samling rundt Leknes, danner utgangspunkt for alternativene som presenteres i kapittel 10 i denne rapporten, oppdatert med dagens tall.

3. Utfordringsbildet

16,8 %

av kommunens samlede utgifter i 2025 gikk til drift av grunnskolen*

Grunnskolene i Vestvågøy finansieres gjennom kommunens frie inntekter, i hovedsak rammetilskudd fra staten og skatteinntekter. Midlene fordeles internt etter lokale prioriteringer, blant annet basert på elevtall og struktur. Statstilskuddet til private grunnskoler utgjør om lag 85 prosent av et nasjonalt beregnet tilskuddsgrunnlag basert på kostnadene i offentlig skole. Statstilskuddet til private skoler utbetales direkte fra staten samtidig som overføringene til kommunen reduseres. Effekten er dermed at kommunen mister deler av sitt inntektsgrunnlag når elever går i privat skole, uten at alle kostnader i den kommunale skolen (til for eksempel byggdrift) reduseres tilsvarende.

Kilde: *[Kommunefakta Vestvågøy - SSB](#)

Demografien flytter pengene før vi gjør det

Rammetilskuddet fra staten fordeles etter kriterier der antall innbyggere i de ulike aldersgruppene veier tungt. Befolkningsutviklingen flytter derfor inntekter mellom sektorene før kommunen selv har gjort noen prioriteringer. Tabellen under viser beregnet årlig endring i rammetilskuddet fordelt på aldersgrupper, akkumulert effekt for perioden 2026–2030 og en framskriving til 2036.

	2026*	2027	2028	2029	2030	Total	Totalt 2036
0-åringer	-220 787	126 164	0	31 541	0	-63 082	-157 705
Barnehage (1–5 år)	4 205 250	0	-2 102 625	4 205 250	-1 802 250	4 505 625	6 307 875
Grunnskole (6–15 år)	-6 197 716	-8 998 997	-7 951 068	-5 811 650	-1 039 217	-29 998 648	-33 165 584
Videregående (16–19 år)	-761 178	440 682	640 992	-400 620	-240 372	-320 496	-3 365 208
Voksne (20–66 år)	2 269 390	-783 819	-409 304	-638 512	-676 244	-238 489	-4 127 594
Eldre (67–79 år)	932 010	1 584 417	-279 603	-186 402	1 398 015	3 448 437	8 760 894
Eldre (80–89 år)	2 716 389	5 641 731	6 686 496	9 820 791	4 596 966	29 462 373	55 999 404
Eldre (90 år og eldre)	0	2 884 920	-576 984	-2 307 936	2 307 936	2 307 936	22 502 376
Total	2 943 358	895 098	-3 992 096	4 712 462	4 544 834	9 103 656	52 754 458

Tabell 3.1 Endring i rammetilskudd per aldersgruppe, kroner. *Basert på 2025.

Tallene viser at kommunen står overfor en krevende periode. Fram mot 2030 vil nedgangen i antall barn i alderen 6–15 år, senke det beregnede rammetilskuddet med om lag 30 millioner kroner.

Samlet øker rammetilskuddet med om lag 9,1 mill. kroner i perioden 2026–2030 og med i overkant av 52,7 mill. kroner fram mot 2036. Veksten er likevel ikke fritt disponible midler. Den er i sin helhet drevet av flere eldre innbyggere, og den skal dekke et tilsvarende økende behov for helse- og omsorgstjenester. Gruppene 80–89 år og 90 år og eldre står alene for en økning på henholdsvis 29,5 mill. kroner og 2,3 mill. kroner fram til 2030.

For grunnskolen går utviklingen i motsatt retning. Aldersgruppen 6–15 år trekker rammetilskuddet ned hvert enkelt år i perioden, samlet om lag 30,0 mill. kroner fram til 2030 og 33,2 mill. kroner fram

mot 2036. Dette er den klart største negative enkeltposten i tabellen. Reduksjonen kommer gradvis og med moderate beløp per år, men den er vedvarende og forutsigbar.

Den demografiske utviklingen mellom 2016 og 2026 begynner nå å få stor effekt på grunnskolen. Fødselstallene slår inn i barnehagene med en forsinkelse på 1–1,5 år, og i skolesektoren etter om lag seks år. Det gir kommunen et godt grunnlag for å planlegge kapasitet flere år fram i tid. Inn- og utflytting ser i hovedsak ut til å utligne hverandre, slik at fødselstallene blir den dominerende forklaringsfaktoren.

Verdt å merke seg er at Vestvågøy og Moskenes kommune vil slås sammen til Vest-Lofoten kommune fra og med 1. januar 2028. Det innebærer blant annet at den nye kommunen vil få overføringer i 15+5 år (nedtrapping siste 5) tilsvarende det Vestvågøy og Moskenes har i dag. Årlig utgjør dette ca. 30 millioner ekstra for den nye kommunen sett opp mot hva tilsvarende kommuner får.

Samlet gir dette en dobbel utfordring: inntektsgrunnlaget for grunnskolen svekkes år for år, samtidig som utgiftsbehovet innen helse og omsorg vokser kraftig. Kostnadene knyttet til skolebygg, ledelse og drift reduseres ikke automatisk når elevtallet faller, og dagens struktur er dimensjonert for et elevtall kommunen ikke lenger har. Skal veksten i de eldste aldersgruppene møtes uten å svekke tjenestetilbudet for øvrig, må kostnadsnivået i skolesektoren tilpasses det faktiske elevtallet. Dette er en sentral del av begrunnelsen for at skolestrukturen vurderes endret nå.

Kilde: Kommunefakta Vestvågøy – SSB (ssb.no/kommunefakta/vestvagoy)

4. Lovverk og elevenes rettigheter

Nærskoleprinsippet

Nærskoleprinsippet er fastsatt i opplæringsloven § 2-6 og innebærer at grunnskoleelever har rett til å gå på den skolen som ligger nærmest hjemmet, eller den skolen i nærmiljøet de sokner til.

Vurderingen av hvilken skole som er nærskolen, tar primært utgangspunkt i geografisk avstand, men også forhold som reisevei, trafikale forhold, kapasitet og hensynet til barnets beste kan inngå.

Flytting av kretsgrensene

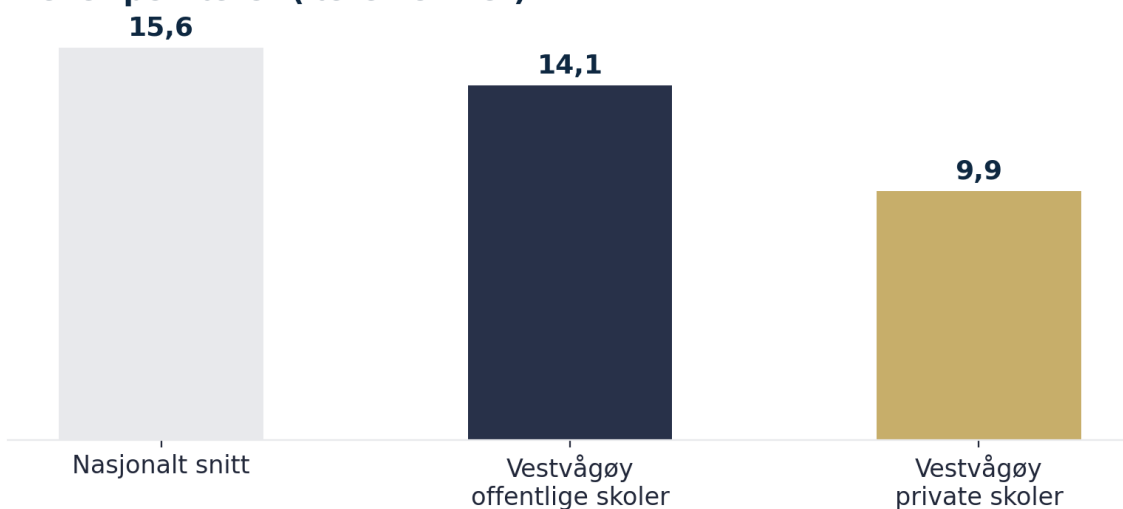
Nærskoleprinsippet kommer mest til syne om en skal endre på kretsgrensene. Styringsgruppen har sett på muligheten for å endre kretsgrensene som et tiltak med tanke på optimalisering av elevtall på de ulike skolene. Dette har vist seg å gi liten effekt da de kretsgrensene som kunne hatt innvirkning, ville vært i strid med nærskoleprinsippet.

Et eksempel kunne vært å flytte grensene mellom Gravdal og Leknes, for å fylle opp Buksnes skole og frigjort kapasitet på Leknes skole. Dette ville gitt en situasjon hvor elever som skal gå på Buksnes men geografisk er nærmere Leknes, kunne ha klaget til Statsforvalter og fått innvilget plass på Leknes. Å endre kretsgrensene har derfor en begrenset effekt og er ikke blitt tatt med i mulighetsrommet.

Lærertetthet

I følge «Norm for lærertetthet» kan det i offentlige skoler være inntil 15 elever per lærer på 1.–4. trinn og maksimalt 20 elever per lærer på 5.–10. trinn. Særskilt norskopplæring og Individuelt tilrettelagt opplæring (ITO tidligere kalt spesialundervisning) inngår ikke når lærertettheten beregnes. Lærertettheten beregnes på skolenivå, noe som innebærer at kommunen må dimensjonere lærerstaben i tråd med elevtallsutviklingen og samtidig vurdere strukturelle grep for å sikre en kostnadseffektiv oppfyllelse.

Elever per lærer (lærertetthet)

Elever per lærer, nasjonalt snitt og Vestvågøy, offentlige og private skoler.

Kilde: GSI – Grunnskolens informasjonssystem, skoleåret 2025/2026

Nasjonalt er tettheten for alle trinn under ett på 15,6. I Vestvågøy er tallet 14,1 for offentlige skoler og 9,9 for de to private. Siden det er ulike krav på trinnene, kan en ikke uten videre sammenligne lærertetthet på skoler med og uten ungdomstrinn.

Kilder

- [Behandlingen av saker om skolenedleggelser og kretsgrenser – udir.no](#)
- [Nærskoleprinsippet – udir.no](#)
- [Nærskoleprinsippet ved kommunesammenslåing – Sivilombudet](#)
- [Retten til å gå på nærskulen og søknad om skulebyte – Statsforvaltaren i Vestland](#)
- [Innst. 327 S \(2024–2025\) – maksimalgrense for reisevei til skolen – stortinget.no](#)
- [Lærertetthet i grunnskolen – udir.no](#)

5. Bosettingsmønster og skoleskyss

Rett til skoleskyss

Elever i grunnskolen har rett til gratis skoleskyss når avstanden til skolen er lenger enn 2 km på 1. trinn og 4 km på 2.–10. trinn. I tillegg kan det gis skyss uavhengig av avstand dersom skoleveien vurderes som særlig farlig eller vanskelig, eller dersom eleven har dokumentert behov knyttet til helse. Retten til skyss gjelder i utgangspunktet til nærscole. Ordningen forvaltes av fylkeskommunen i tråd med gjeldende nasjonalt regelverk.

Reisetid

I reisetiden inngår gangtid til skoleskyssen, tid på transportmiddelet, og ventetid før og etter skoletid. Utdanningsmyndighetene fastsetter ingen øvre grense for reisetid til skolen. Begrepet «maksimalgrense» brukes skjønnsmessig og viser til situasjoner der elevers skolevei fremstår som belastende eller uforholdsmessig lang. Vurderingen skal gjøres konkret og lokalt, med barnets beste som overordnet hensyn.

Skoleskyss i tall

28,6 %

av de 1 316 grunnskoleelevene i Vestvågøy hadde skoleskyss i 2025

Nordland fylkeskommune har ansvaret for organiseringen av skoleskyssen i fylket. Kommunen dekker utgiftene til skoleskyss for grunnskoleelever, beregnet etter gjeldende billettakst i kollektivsystemet – det vil si at kommunen betaler for elevens skyssrett, ikke etter faktisk bruk eller avstand. Dersom det ordinære rutetilbudet kan benyttes, er kostnaden begrenset til takstnivået. I tilfeller der dette ikke er mulig, for eksempel ved behov for drosje eller andre særskilte løsninger, må kommunen dekke hele skysskostnaden.

Siden et skoleår omfatter 190 dager, beregnes i utgangspunktet at en elev tar 380 turer per år. Fylkeskommunen beregner skyssutgifter ut fra avstand, etter en soneinndeling:

Avstand	Årlig pris
Inntil 9 km	11 400 kr
9–24 km	14 400 kr
24–30 km	18 620 kr
30–42 km	23 560 kr

Kjøp av skoleplass i nabokommuner

Et mulig tiltak for elever som bor nær kommunegrensen til f.eks. Vågan kommune, er å søke om skoleplass på en skole i Vågan som ligger nærmere eleven enn i Vestvågøy. Dette kunne vært aktuelt for elever i Nord-Borge, hvor en for eksempel kunne søkt om plass på Gimsøy skole. Kostnaden for Vestvågøy ligger i dag på om lag 140 000 kroner per elev per år ved en slik overflytting, i tillegg til

skysskostnaden. Ordinær skoleskyss vil koste mellom 11 400 og 23 560 kroner per elev per år, avhengig av sone.

Dette er en aktuell mulighet, og noe kommunen noen ganger får spørsmål om. Senest i år kom det en forespørsel om en elev kunne få skoleplass i Vågan i stedet for Vestvågøy.

Vurderingen er at ordningen ikke gir kommunen nevneverdig innsparing. Kostnaden per elev overstiger klart det kommunen sparer i egen drift, og de faste utgiftene til bygg, ledelse og skyss reduseres i liten grad når enkeltelever flyttes ut av kommunen. Kjøp av skoleplass i nabokommune vurderes derfor som et virkemiddel i enkelttilfeller, begrunnet i reisevei eller elevens behov, og ikke som et økonomisk innsparingstiltak.

Kilde: Nordland fylkeskommune – retningslinjer for skoleskyss; Innst. 327 S (2024–2025)

6. Utvikling i elevtall

Skoler og elevtall i Vestvågøy

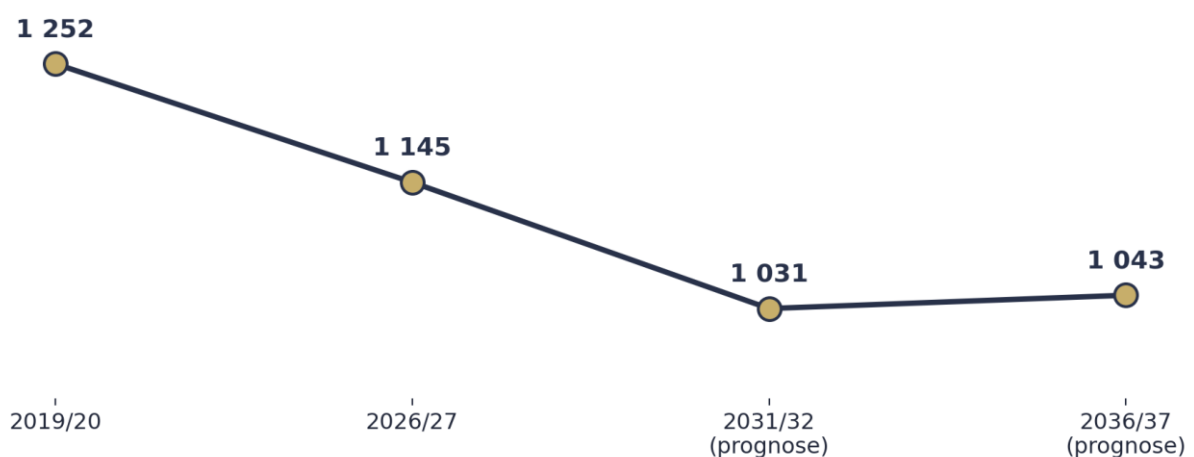
I Vestvågøy er det seks kommunale skoler: Ballstad, Buksnes, Bøstad, Fygle, Leknes og Svarholt skole. Buksnes og Fygle skole har barnetrinn (1.–4.) og mellomtrinn (5.–7.), mens de øvrige også har ungdomstrinn (8.–10.).

Skoleåret 2026/2027 har de kommunale skolene i Vestvågøy følgende elevtall, i tillegg til de to private skolene Opdøl og Eltoft:

Skole	Elevtall 2026/27
Ballstad	134
Buksnes	146
Bøstad	99
Fygle	126
Leknes	472
Svarholt	168
Sum kommunale skoler	1 145
Opdøl Montessoriskole (privat)	91
Eltoft Montessoriskole (privat)	52
Alle elever	1 288

Elevtallsutvikling 2019–2036

Utvikling i elevtall, alle kommunale grunnskoler

Utvikling i elevtall, alle kommunale grunnskoler, 2019–2036 (prognose fra 2031).

Ved utgangen av 2019 var det i Vestvågøy totalt 1 417 barn og unge i alderen 6 til 15 år, hvorav 1 252 gikk i den kommunale skolen, ifølge Norconsults rapport fra 2020. Rapportens prognose anslo det

totale antallet i skolepliktig alder til 1 404 ved utgangen av 2025. Det reelle tallet oppgis av SSB til 1 343, noe som tilsvarer en nedgang på 5,2 %, og et tall 4,3 % lavere enn det som ble anslått i 2020-rapporten. 2020-prognosen traff for høyt for 2025. Derfor bruker vi oppdaterte tall i beregningene videre.

Statistisk sentralbyrå anslår at elevtallet vil falle fram mot 2031, for så å øke noe igjen. En ny framskriving basert på SSBs «normalalternativ» viser at antall barn i skolepliktig alder (6–15 år) faller fra 1 316 i 2026 til et bunnivå på 1 225 i 2031, før det flater ut.

Estimat for 2031 og 2036

I en skolestruktursammenheng er det nødvendig å få pålitelige tall for elevtallsutviklingen i de ulike skolekretsene. Ettersom førsteklassingene i skoleåret 2031/2032 allerede er født (i 2025), får vi et godt estimat på elevtallet i de ulike skolekretsene for dette året.

I beregningene må det tas høyde for elevtall på de to private skolene. For Bøstad skolekrets fordeler vi elevtallet mellom skolene på Bøstad og Eltoft 50/50, ut fra siste års erfaringstall. De seneste årene ser vi at Eltoft har hatt en økende andel av elevkullene i Bøstad skolekrets. Elevene på Opdøl rekrutteres fra hele kommunen. Opdøl er godkjent for 160 elever fordelt på 1.–10. trinn, men skolen oppgir den reelle kapasiteten til 125 elever per dags dato. Eltoft er en 1.–7.-skole godkjent for maksimalt 60 elever.

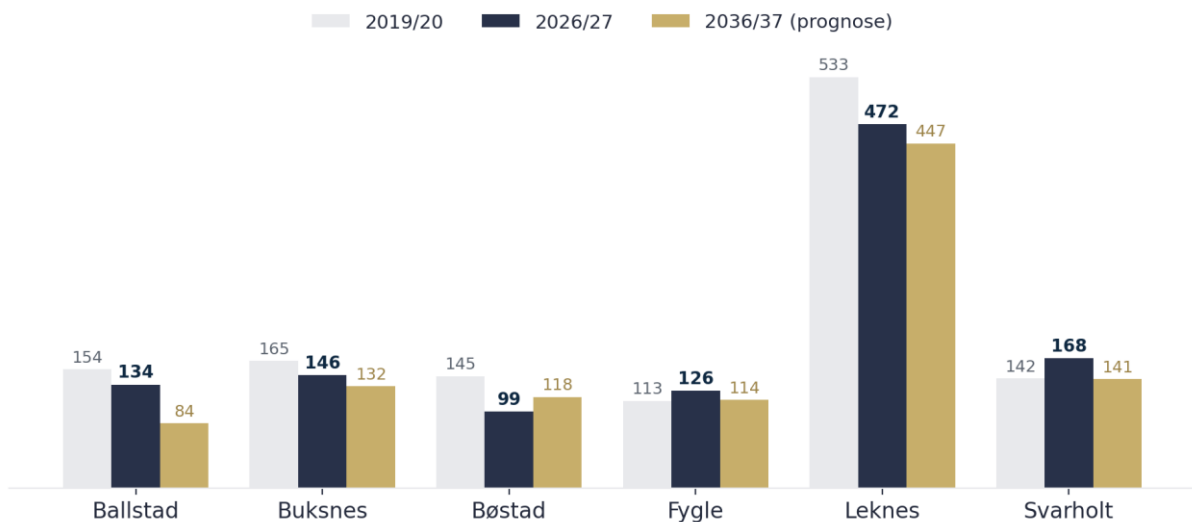
Framgangsmåten gir et estimat for skoleåret 2031/2032 på 1 090 elever totalt i kommunen inkludert privatskolene, eller 1 031 når disse holdes utenom. Dette viser at SSBs «normalalternativ», som anslår 1 225 grunnskoleelever totalt i kommunen dette året, trolig er for optimistisk.

Oversikt elevtallsutvikling per skole

Tabellen viser elevtall for de kommunale skolene ved forrige utredning (2019/2020), kommende skoleår (2026/2027), samt våre prognoser for fem og ti år fram i tid.

Skole	2019/20	2026/27	2031/32	2036/37
Ballstad	154	134	103	84
Buksnes	165	146	131	133
Bøstad	145	99	86	118
Fygle	113	126	113	113
Leknes	533	472	451	447
Svarholt	142	168	147	148
Sum	1 252	1 145	1 031	1 043

Elevtall per skole: 2019/20, 2026/27 og 2036/37

Elevtall per skole: 2019/20, 2026/27 og 2036/37 (prognose).

I sum viser tallene at elevtallet i den kommunale grunnskolen i Vestvågøy har gått ned med 107 elever, eller 8,5 %, i perioden fra 2019 og fram til oppstart høsten 2026. Det er spesielt elevtallet på trinn 1.–4. som har avtatt (i alt 23 %) på alle skoler unntatt Fygle. Vi forventer en ytterligere nedgang på omkring 10 % til 1 031 elever i den kommende femårsperioden, der nedgangen forventes å forplante seg til mellom- og ungdomstrinnet. Etter 2031 forventer vi en utflating og eventuelt en svak økning fram mot 2036, men dette er tall med noe større usikkerhet.

Skolene på Svarholt og Fygle har hatt elevtallsøkning siden rapporten i 2020, mens de øvrige kommunale skolene har hatt noe synkende elevtall. Nedgangen er tydeligst ved Ballstad skole, der fødselstallene innad i kretsen tilsier fortsatt synkende elevtall gjennom hele perioden.

Kilde: Kommunefakta Vestvågøy – SSB; SSB statistikkbanktabell 14288 (framskrevet folkemengde); kommuneprofilen.no

7. Skolebygg og kapasitetsutnyttelse

Skolebygg

I tillegg til ordinære klasserom inneholder et skolebygg både grupperom, spesialrom som naturfagrom, skolekjøkken, kunst og håndverk, personal- og arbeidsrom, garderober og toaletter med mer. Det finnes ingen nasjonal arealnorm for størrelsen på ordinære undervisningsrom i grunnskolen, men mange kommuner har lagt til grunn den såkalte Oslo-normen ved planlegging av skolebygg: Et ordinært klasserom for inntil 30 elever bør ha et nettoareal på om lag 60 m², tilsvarende rundt 2 m² per elev.

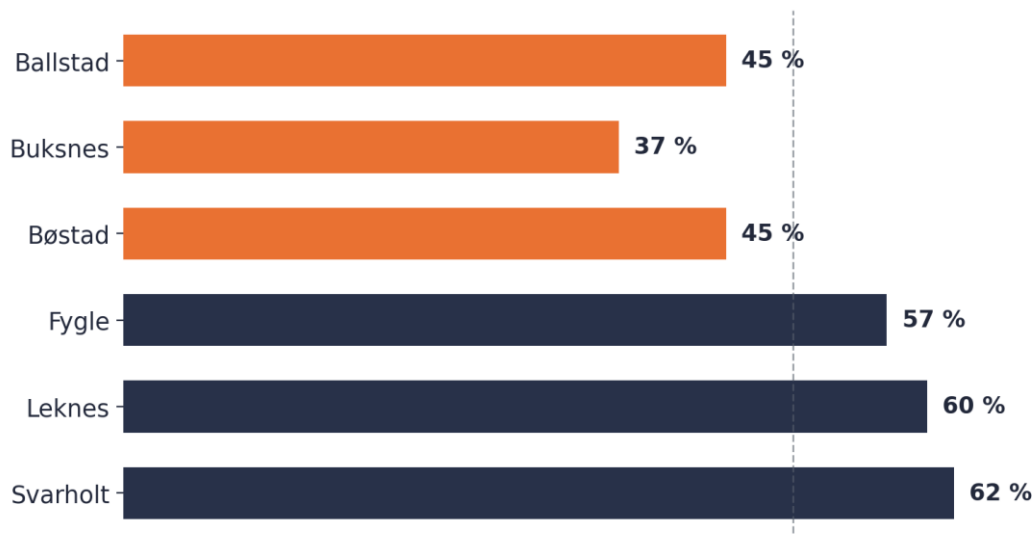
Skole	Vurdert maks. kapasitet	Klasserom	Grupperom
Ballstad skole	295	14	5
Buksnes skole	397	14	15
Bøstad skole	222	10	6
Fygle skole	223	7	10
Leknes skole	791	31	16
Svarholt skole	273	11	4
Sum alle skoler	2 201	87	56

Kilde: Norconsults kartlegging (2020), oppdatert med dagens klasseromsantall

Kapasitetsutnyttelse

I 2020-rapporten ble antall elever i forhold til romkapasitet beregnet etter areal. Denne tilnærmingsmåten kan ha vært vanskelig å forholde seg til, og vi har derfor i tillegg gjort en forenklet beregning av antall elever per klasserom.

Kapasitetsutnyttelse per skole, 2026/27

Kapasitetsutnyttelse per skole, skoleåret 2026/27 (elevtall mot vurdert maks. kapasitet).

Ballstad, Buksnes og Bøstad skoler ligger nå på under 50 % kapasitetsutnyttelse, både målt i forhold til areal og antall elever per klasserom. Om ti års tid regner vi med at Ballstad og Buksnes vil ligge på rundt 1/3 av total kapasitet, mens befolkningsøkningen i Bøstad skolekrets drar Bøstad skole opp mot rundt 50 %. Svarholt og Fygle har med sitt økte elevtall etter 2020 fått økt arealutnyttelse, med Fygle skole på topp når det gjelder antall elever per klasserom kommende skoleår. Mot slutten av perioden forventes alle skolene utenom Ballstad og Buksnes å ha en arealutnyttelse på rundt 60 %, med 12–16 elever per klasserom.

Tilstanden på skolebyggene

286,5 mill. kr

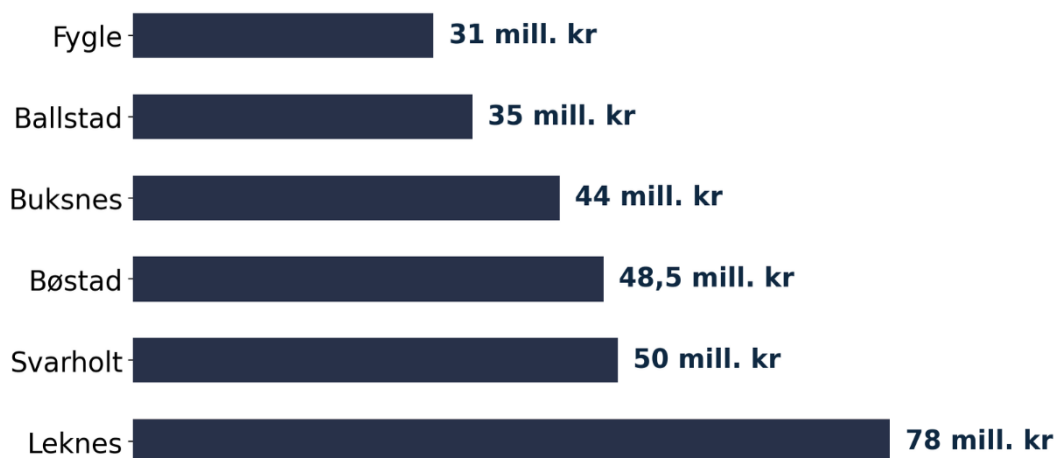
samlet vedlikeholdsetterslep på skolebyggene, eksklusive uteområder (Vestvågøy kommune, vedlikeholdsplan 2023–2031)

Norconsult gjennomførte i 2020 en byggteknisk tilstandsanalyse av alle skolebyggene (bygg, brann, elektro og VVS, etter NS3424 nivå 1). Vurderingen viste et stort vedlikeholdsetterslep og behov for bygningsmessige tiltak ved samtlige skoler. Norconsult anbefalte 800 kr/m² i årlige FDV-kostnader for å opprettholde bygningsteknisk standard, et nivå som lå høyere enn kommunens daværende budsjetter. Vestvågøy kommunes eiendomsdrift har siden gjennomført en egen, mer detaljert tilstandskartlegging (vedlikeholdsplan 2023–2031, basert på digital FAMAC-registrering), som viser et samlet etterslep på 286,5 mill. kr på selve skolebyggene, noe som er over tre ganger nivåene som ble presentert i Norconsults rapport fra 2020.

Det er 2023-tallene som legges til grunn i resten av dette faktagrunnlaget. I tillegg kommer et etterslep på 33,75 mill. kr på uteområdene, som ikke er inkludert i beregningene under.

SSB har ingen egen byggekostnadsindeks for skolebygg, men justert opp mot SSBs byggekostnadsindeks for boliger (fra 140,0 i april 2023 til 159,8 i august 2026) tilsvarer etterslepet om lag 327 mill. kr i 2026-kroner, en økning på drøyt 14 prosent. Det er også påpekt større lokale forskjeller ved indeksjusteringen, noe som gjør at det er 2023-tallene som er lagt til grunn i denne rapporten.

Vedlikeholdsetterslep per skole, 2023 (mill. kr)

Vedlikeholdsetterslep per skole, 2023 (mill. kr).

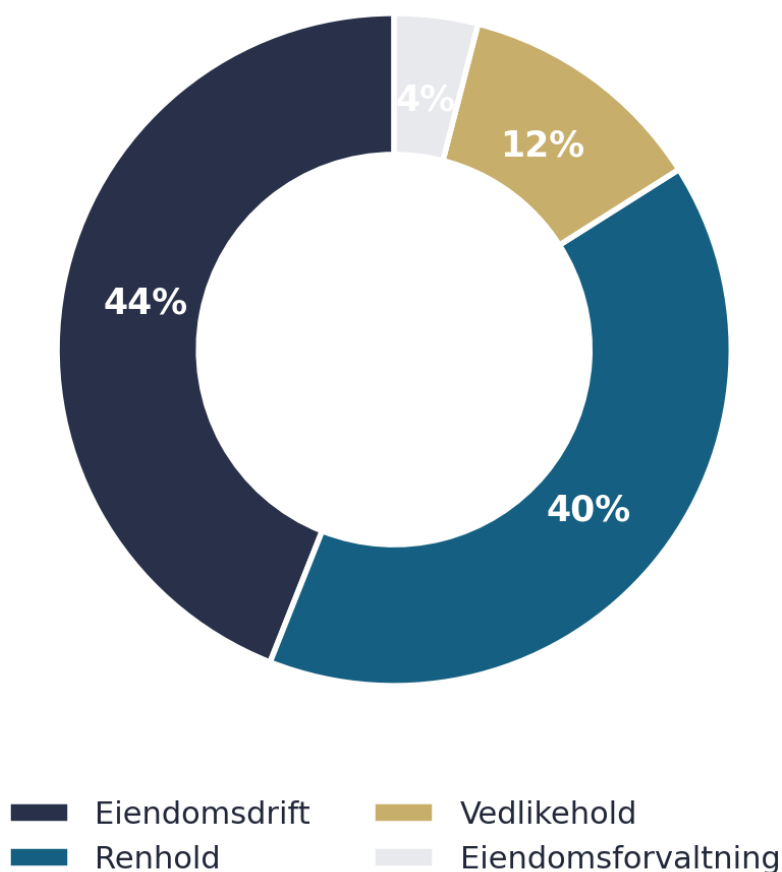
Kilde: Vestvågøy kommune, «Vedlikeholdsplan 2023–2031 for skolebygg og tilhørende uteområder» (23.05.2023)

Leknes skole har i den oppdaterte kartleggingen fra 2023 det høyeste samlede etterslepet i kroner (78 mill. kr), noe som må ses i sammenheng med at dette er det klart største skoleanlegget i kommunen. Bøstad skole har likevel det tredje høyeste etterslepet (48,5 mill. kr, etter Svarholt med 50,0 mill. kr), og har samtidig de høyeste driftskostnadene per elev i dag, se under.

Drift av skolebygg (FDV)

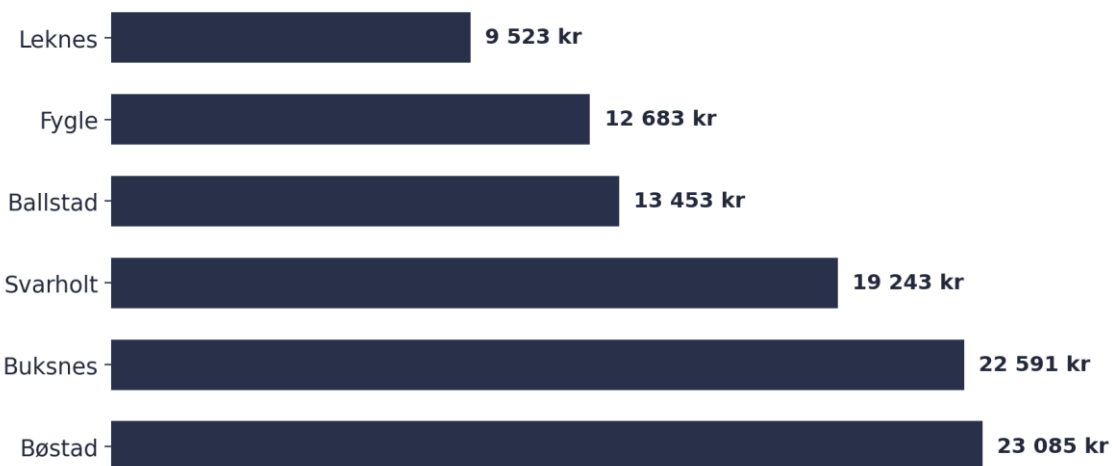
Forvaltning, drift og vedlikehold av skolebygg (FDV) utgjør en betydelig andel av kommunens skolebudsjett. Vedlikehold og forvaltning utgjør i alt 16 % av utgiftene, mens renhold og eiendomsdrift utgjør rundt halvparten hver av de resterende utgiftene. Eiendomsdrift handler først og fremst om energiutgifter og lønn.

Fordeling av FDV-utgifter, skolebygg

Fordeling av FDV-utgifter, skolebygg.

FDV-utgifter per elev per skole, 2025

FDV-utgifter per elev per skole, 2025.

Bøstad har de høyeste FDV-utgiftene per elev, kr 23 085, om lag 2,4 ganger nivået på Leknes, som har de laveste (kr 9 523). Forskjellen illustrerer hvor mye driftskostnad per elev som er knyttet til skolestørrelse og bygningsmessig tilstand.

Kilde: Norconsult (2020); kommunens regnskapstall 2025

8. Diskusjonsdel – innspill fra medvirkningen

Kommunens mandat for denne utredningen er å oppdatere det faktiske og statistiske kunnskapsgrunnlaget knyttet til grunnskoletilbudet i Vestvågøy kommune. Kunnskapsgrunnlaget skal gi et best mulig grunnlag for å vurdere muligheter og konsekvenser ved eventuelle endringer i skolestrukturen

Samtidig har det vært viktig del av arbeidet å ha en sterkere medvirkningsprosess rundt det med skolestruktur. Det er derfor brukt mye tid til å samle inn en stor mengde muntlige og skriftlige innspill. Medvirkningen er noe vanskeligere å måle enn de rent kvantitative delene av denne rapporten (kapittel 2–7), og innspillene er derfor løftet fram i en egen diskusjonsdel.

Det er gjort på denne måten, slik at kommunestyret skal kunne fatte en godt informert og forankret beslutning for videre prosess, både med et kvantitativt tallgrunnlag, men også kvalitative innspill fra interessenter som elever, ungdommenes kommunestyre, foreldre og skoleledelse.

Nedenfor presenteres innspillene samlet og strukturert etter tema, hentet fra:

- Skriftlige og muntlige tilbakemeldinger fra det åpne folkemøtet
- Fokusgruppeintervju med Ungdommens kommunestyre (UKM), juni 2026
- Møte med rektorer og tillitsvalgte, august 2026
- Medvirkningsmøter med elever og FAU

Innspillene er gjengitt og sammenfattet av Lofoten Consulting, og representerer synspunkter fra enkeltpersoner og grupper, ikke en verifisert eller vektet oppsummering av «folkemeningen». Formålet er å sikre at politikerne har tilgang til bredden i det som er sagt, ikke å konkludere på vegne av innbyggerne.

Skolen som hjertet i bygda – lokalsamfunn og bolyst

Det mest gjennomgående temaet i medvirkningen, på tvers av alle grupper, er koblingen mellom skolen og lokalsamfunnet. Flere frammøtte på folkemøtet beskriver skolen som selve «limet» i bygda, som er stedet der dugnadsånd, sosialt engasjement og lokal identitet blir holdt i live.

«Nærskolen vår er svært viktig for bolysten og skolen er selve hjertet i bygda vår. Det kommer til å ramme oss hardt dersom skoletilbudet vårt blir redusert i fremtiden. Her er det stort engasjement og samhold, og dugnadsånden er høy på Ballstad.»

– Innbygger, Ballstad (folkemøte)

Fra Svarholt/Stamsund pekes det på tilsvarende sammenhenger mellom skole og trygt lokalsamfunn:

«Her er det over lang tid bygd opp et samfunn der skolen er sentrum. Dugnader utføres, og det føles trygt å bo i Stamsund. Lite hærverk, lite ugagn, og barna synes det er trygt og godt. Jeg tror samlokalisering absolutt ikke vil gagne samfunnet.»

– Innbygger, Svarholt (folkemøte)

FAU-representantene i den ordinære medvirkningen trekker samme kobling mellom skolestruktur og distriktenes evne til å beholde og rekruttere familier:

- Dagens usikkerhet rundt skolestrukturen oppleves som en faktor som svekker bolyst og gjør det vanskeligere å rekruttere og beholde familier i distriktene.

- Kultur, stabile relasjoner og små skolemiljøer trekkes fram som viktige kvaliteter ved de mindre skolene.

Ett innspill fra folkemøtet snur problemstillingen på hodet: i stedet for bare å tilpasse skolestrukturen til færre barn, bør kommunen vurdere hva den selv kan gjøre for å tiltrekke flere barnefamilier blant annet gjennom boligutvikling i skolekretser med fallende elevtall, som Bøstad, der arealer på Borg/Bøstad er avsatt til framtidig boligbygging.

Trygghet, tilhørighet og skolemiljø

Fra elev- og FAU-medvirkningen ble det gjentatt ofte at skolemiljøet, og ikke skolebygget, er det som betyr mest for elevene. Samtidig påpekes det store utfordringer med tilstanden på skolebyggene. For eksempel trekkes toalettene på flere skoler frem som veldig dårlige. Flere elever peker på at de heller venter med å gå på do enn å bruke skolens fasiliteter. Ungdommens Kommunestyre var veldig klar på at de i mange år har påpekt at tilstanden på skolebyggene burde være forbedret, men at lite eller ingenting har skjedd de siste årene.

«Elevene var åpne for at strukturendringer kan gi større fagmiljø og flere sosiale muligheter, men understreket samtidig betydningen av tilhørighet, gode overganger og trygge skoleveier. De pekte på at skolemiljøet er viktigere enn selve skolebygget.»

– Fra medvirkningsmøter med elever

«Vi bruker heller toalettene på Esso eller Folkebadet enn de på skolen.»

– Fra medvirkningsmøter med elever

I fokusgruppeintervjuet med Ungdommens Kommunestyre kom ungdommene fram til lignende konklusjoner etter en lengre diskusjon om for og imot store og små skoler. Ett synspunkt var at større skoler kan gi mer «profesjonelle» lærere og ledelse, med henvisning til forskning enkelte hadde lest om i avisene. Andre i gruppen var uenige:

«Hva hjelper det med et fint og flott bygg hvis ingen av elevene trives eller klarer seg på den skolen? Det er egentlig miljø og læringsmiljø som er vel så viktig som det faglige.»

– Elever, Ungdommens kommunestyre

Ungdommene pekte også på en mulig risiko ved å samle mange elever på én stor skole. Dersom enkelte skoler i dag har utfordringer knyttet til uro, mobbing eller rusrelatert atferd, kan disse bli mer omfattende når elevgruppene blir større. Tilsvarende synspunkter kom fram i møtet med rektorer og tillitsvalgte. Der ble det vist til at Leknes skole allerede har utfordringer knyttet til skolemiljø og mobbing, og at større elevgrupper ikke nødvendigvis vil gi bedre kvalitet.

Fra folkemøtet kom en tydelig påminnelse om at barnas beste ikke kan reduseres til tall og kroner:

«Jeg er opptatt av at barnas beste teller mer enn tall og penger. Et barn på skolen koster noe hvert år, ja, men et barns beste kan ikke måles i penger og tall! Om alle skal samles på én stor skole, skal det legges til rette for egne, barnevennlige skolebusser med fokus på hvert enkelt barns behov.»

– Forelder, Svarholt (folkemøte)

Skoleskyss og reisevei i praksis

Flere innspill peker på at generelle skystall og reisetidsberegninger ikke alltid fanger opp den praktiske virkeligheten for enkeltelever:

«Grunnet familieforhold reiser mitt barn 1 time og 25 minutter med bussbytte, Leknes–Svarholt. Normal rutebuss til Stamsund bruker 15 minutter. Å bruke rutebuss som eksempel fungerer dårlig.»

– Forelder, Svarholt (folkemøte)

I UKM-samtalen var elevene opptatt av at eventuelle endringer må følges av god organisering av busstider og oppfølging, slik at reisetid ikke går på bekostning av skoledagen eller skaper stress for elever og foresatte:

- «Bussoppfølging» der skolen tar ansvar dersom elever må reise langt, slik at busstidene tilpasses skoledagen.
- Ønske om «ordentlig struktur» rundt logistikken, slik at man vet hva som skjer dersom noe endres.

Elevene var klare på at lengre skolevei var lettere å håndtere for elever på ungdomsskolen enn de som går på barneskolen. Det ble argumentert med at nærskolen var viktig for de yngre elevene, siden en slapp å sitte på buss i tidlig alder.

Effekten på de private skolene

Flere innspill peker på en mulig utilsiktet konsekvens: at en nedleggelse av en kommunal skole driver flere elever over til de private skolene, uten at kommunen får noen tilsvarende innsparing. Eventuelt at det vil bli opprettet nye private skoler der hvor det kommer skolenedleggelser, noe som en tidligere har hatt erfaring med i kommunen og fra nærliggende regioner.

«Vil en eventuell nedleggelse av Bøstad skole bare gi elever til montessoriskolen, og kommunen vinner i grunnen lite på det?»

– Innbygger, Bøstad (folkemøte)

«Man har sett i ettertid at etablering av de private skolene (etter nedleggelse av Eltoft og Opdøl) har «slått beina under» den offentlige skolen. Tror man ikke det samme kan skje igjen hvis man for eksempel legger ned Ballstad?»

– Innbygger (folkemøte)

Dette er en relevant bekymring også ut fra faktagrunnlaget: Eltoft montessoriskole er allerede i dag fylt til 87 % av godkjent kapasitet (52 av 60 plasser) og rekrutterer i hovedsak fra Bøstad skolekrets. Opdøl Montessoriskole har 91 elever fordelt på 160 tilgjengelige elevplasser og rekrutterer fra hele kommunen. Det gjør elevtallsprognosen for Bøstad-kretsen mer usikker enn ellers i kommunen, og understreker hvorfor effekten på privatskolesøkning er trukket fram som en uavklart kostnadspost i kapittel 11.

Usikkerhet om tallgrunnlaget og prosessen

Et spørsmål som kom opp flere ganger i folkemøtet, var hvor robust tallgrunnlaget faktisk er, og hvilke forutsetninger prognosene bygger på. Det etterlyses også mer fokus på kvaliteten på skolene, hvor flere peker på at det er bedre kvalitet på de mindre skolene selv om det ikke er grunnlag for å si det ifølge skoleledelsen:

- Flere spør om dagens elevtall samsvarer med det man beregnet seg fram til for ti år siden, eller om utviklingen i for stor grad er påvirket av tilflytting og andre forhold utenfor prognosemodellene.
- Ett innspill peker på at elevtallsutviklingen sett i et lengre historisk perspektiv, tilbake til tidlig 2000-tall, framstår som mindre dramatisk enn når man bare ser på de siste årene.
- Flere stiller spørsmål ved om de beregnede besparelsene ved skolenedleggelse faktisk vil realiseres, siden overtallige lærere enten har krav på annet arbeid i kommunen eller kan velge å flytte, med tilhørende skattetak for kommunen.

Fra UK kom det en tydelig frustrasjon over at skolestrukturdebatten har pågått over flere år uten en beslutning:

«Hvorfor hører vi så mye om skolenedleggelse og skolestruktur, men vi ser aldri at det skjer noe? Det føles som det blir prata om, men ingenting skjer.»
– Elev, Ungdommens kommunestyre

Ungdommene selv etterlyste med andre ord ikke nødvendigvis et bestemt utfall, men en avklaring. De nevnte at selve usikkerheten ved en langvarig, uavklart prosess har en kostnad i seg selv, uavhengig av hvilket alternativ som til slutt velges.

Praktiske innspill fra rektorer og tillitsvalgte

Møtet med rektorer og tillitsvalgte 14.08.2026 ga en rekke konkrete, skolevise vurderinger som utfyller tallgrunnlaget i kapittel 9:

Skole	Hovedpunkter fra møtet
Bøstad	God kapasitet, men skolebygget er gammelt og er ikke tilpasset dagens standarder. Merker lekkasje av elever til de to private skolene i samme krets.
Svarholt	God kapasitet. Ny gang- og sykkelvei kan gi noe færre elever med rett til skoleskyss i tiden fremover.
Buksnes	God kapasitet, men skolebygget trenger vedlikehold. Ser nedgang i elevtall til skolen.
Ballstad	God kapasitet, men eldre skolebygg. Må allerede i dag slå sammen klasser (fådeling).
Fygle	Fuller klasser og stabile elevtall, men gammel bygningsmasse (omtalt som «15 uteklasserom»).
Leknes	Kapasiteten er god, men den tekniske tilstanden er ikke det. Har fått oppgradert det elektriske. Ser også nedgang i antall elever, og det går mot tre i stedet for fire klasser på hvert ungdomstrinn

Lederne ved skolene ga en klar oppfordring til politikerne om å ta et tydelig standpunkt: kapasiteten finnes på flere skoler, men den bygningsmessige tilstanden krever investeringer uansett hvilket alternativ som velges.

Hva sier forskningen om skolestørrelse?

Diskusjonen om store versus små skoler er ikke unik for Vestvågøy. Tilsvarende skolestrukturprosesser i andre kommuner har vist at forskningen på sammenhengen mellom skolestørrelse og kvalitet ikke gir noe entydig svar, og at begge sider av debatten kan vise til faglig belegg for sine synspunkter.

Flere ulike forskningsresultat:

Thomas Nordahl (Høgskolen i Innlandet) argumenterer for at skoler med en viss størrelse, gjerne 300–900 elever, gir best grunnlag for læring, fordi større fagmiljø blant lærerne og mer mangfoldige elevgrupper styrker både undervisningskvalitet og sosial læring.

Karl Jan Solstad (Nordlandsforskning) peker på at små, lokalt forankrede skoler kan gi sterkere stedstilhørighet, bredere sosial kontaktflate på tvers av alder, og at elever ved små bygdeskoler ofte deltar mer i lokalt organisasjons- og fritidsliv, men at slike skoler kan ha vanskeligere for å rekruttere kvalifiserte lærere i perioder med lærermangel.

John Hatties store metaanalyse fra 2009, som ofte trekkes inn i norsk skoledebatt, konkluderer med at skolestørrelse isolert sett har liten effekt på elevenes læringsutbytte, det er læreren, ikke bygget eller antall elever, som er den avgjørende faktoren.

Konklusjonen fra sammenlignbare utredninger er at skolestørrelse alene, verken kan brukes som argument for eller mot en bestemt løsning. Det påpekes at de strukturelle forutsetningene (fagmiljø, rekruttering, reisevei, lokal tilhørighet) er reelle og bør veies opp mot hverandre i den politiske behandlingen, ikke avgjøres av tallgrunnlaget alene.

Kilder:

[Nordahl, T. \(2022\). Skolestørrelse og sammenheng med elevenes trivsel og læring. Senter for praksisrettet utdanningsforskning \(SePU\), Høgskolen i Innlandet.](#)

[Solstad, K. J. og Solstad, M. \(2025\). Små skolar og kortreiste elevar – til det beste for elevar, bygdesamfunn og land. Nordlandsforskning/Nord universitet \(Bok, ikke tilgjengelig å dele digitalt.\)](#)

[Solstad, K. J., Andrews, T. og Løvland, J. \(2016\). Spredt eller samla? Utredning om ungdomsskolestruktur i Vågan kommune. Nordlandsforskning.](#)

[Hattie, J. \(2009\). Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. Routledge.](#)

Oppsummering av diskusjonsdelen

Samlet viser medvirkningen at både elever, foreldre og innbyggere ønsker en helhetlig vurdering av framtidig skolestruktur, der økonomi balanseres mot skolekvalitet, trygghet, læringsmiljø, lokalsamfunn og barnas beste. Et gjennomgående budskap er at beslutningene må bygge på både tall, forskning og erfaringene til dem som berøres av endringene.

Tre forhold peker seg ut som særlig viktige for den videre politiske behandlingen:

1. Usikkerheten i tallgrunnlaget og betydningen av å ta slike valg basert på økonomiske hensyn. Det er blitt påpekt som en svakhet ved rapporten at det kun er økonomiske hensyn som danner grunnlaget for mulighetene som skal presenteres.
2. De sosiale og lokalsamfunnsmessige konsekvensene som er trukket fram i medvirkningen, særlig knyttet til bolyst, dugnadskultur og skolemiljø lar seg ikke tallfeste, men bør likevel inngå som en eksplisitt del av den politiske vurderingen.
3. Både innbyggere og ungdom etterlyser en tydelig og forutsigbar prosess. Uavhengig av hvilket alternativ som velges, pekes det på at en avklaring i seg selv har verdi og langvarig uavklart skolestrukturdebatt skaper usikkerhet for elever, ansatte og lokalsamfunn.

Kilder: Tilbakemeldinger fra folkemøtet (digitalt skjema); fokusgruppeintervju med Ungdommens kommunestyre, juni 2026; møte med rektorer og tillitsvalgte, 14.08.2026; medvirkningsmøter med elever og FAU; forskningsomtale med utgangspunkt i sammenlignbare skolestrukturutredninger.

9. Oppsummering av status og utviklingstrekk

Generelle utviklingstrekk

Siden foregående konsulentrapport ble utarbeidet i 2020, har antall elever i Vestvågøy-skolen sunket fra 1 252 til 1 145 høsten 2026. Elevtallsnedgangen forventes i henhold til SSB å fortsette med et bunn-nivå fem års tid fra nå, der vi ut fra siste års fødselstall har beregnet 1 031 elever i kommunale skoler for skoleåret 2031/2032. Naturlig nok har nedgangen i elevtall først fått effekt i småskolen: i løpet av de syv årene fra 2019/2020 til 2026/2027 har elevtallet på trinn 1.–4. gått ned med nærmere 23 %, fra 516 til 399. Effekten i de kommende årene ser ut til å bli størst på ungdomstrinnet, der antallet (393 i inneværende skoleår) ifølge våre prognoser vil reduseres med over 17 % til 325 i løpet av ti år.

Skolene på Svarholt og Fygle har hatt elevtallsøkning siden rapporten i 2020, mens de øvrige kommunale skolene har hatt noe synkende elevtall. Nedgangen er tydeligst ved Ballstad skole, der fødselstallene innad i kretsen tilsier fortsatt synkende elevtall. Mot slutten av perioden forventes den økte fødselsraten i Bøstad skolekrets å gi noe økning i elevtallet, blant annet fordi Eltoft skole er tett på sitt maksimumstall på 60 elever, noe som kan bidra til at flere av de yngste barna i kretsen igjen velger Bøstad skole.

Ballstad skole (1.–10. trinn)

Sammenlignet med 2019 forventes elevtallet på Ballstad skole å være bortimot halvert i 2036, fra 154 til 84, en nedgang på 37 % regnet fra inneværende skoleår. Mens ungdomstrinnet har hatt en svak økning fra 2019 til 2026, har det vært en nedgang på over 40 % på trinn 1.–4. i samme periode. Denne tendensen ser vi på flere andre skoler, og den vil etter hvert forplante seg til de øvrige trinnene: antall elever på ungdomstrinnet (50 elever kommende skoleår) forventes å halveres de kommende ti årene. Skolen har 14 klasserom og i gjennomsnitt under 10 elever per klasserom. Administrasjonsbygget på skolen er midlertidig i en brakkerigg. FDV-utgiftene er om lag 1,8 millioner kroner, tilsvarende 13 453 kr per elev.

Buksnes skole (1.–7. trinn)

Sammenlignet med 2019 har elevtallet falt med 12 % når skoleåret 2026/2027 starter. Som ved flere andre skoler er nedgangen størst på småskoletrinnet (1.–4.), med en 25 % nedgang fra 100 i 2019 til 75 elever høsten 26/27. Mellomtrinnet har hatt en svak økning, mens det totale elevtallet fra nå av viser en utflatende tendens fram mot 2036. Buksnes skole har i likhet med Ballstad 14 klasserom, men har 15 grupperom mot Ballstads 5. I 2025 kostet det 3,2 millioner kroner å drifte skolen, 22 591 kr per elev.

Bøstad skole (1.–10. trinn)

Fra 2019 har elevtallet på trinn 1.–4. falt med over 56 %, fra 55 til 24 inneværende år. Det hefter noe større usikkerhet ved elevtallsutviklingen og -fordelingen i Bøstad skolekrets enn ellers i kommunen: tallene for 2025 og 2026 antyder økt fødselsrate, men samtidig er det stor mellomårsvariasjon. Eltoft Montessoriskole har de siste årene rekruttert en økende andel av elevene og forventes å nå sitt maksimumstall i perioden, noe som kan bidra til at elevtallet på Bøstad øker noe mot slutten av perioden. Skolen disponerer 10 klasserom og 6 grupperom, med i gjennomsnitt rundt 10 elever per

klasserom inneværende år (merk at ungdomstrinnene er større klasser og trekker opp snittet). Skolen kostet i underkant av 2,5 millioner kroner å drifte i 2025 og hadde de høyeste FDV-utgiftene per elev av alle skolene, 23 085 kr, om lag 2,4 ganger nivået på Leknes.

Fygle skole (1.–7. trinn)

Elevtallet har økt fra 113 i 2019/2020 til 126 høsten 2026, og forutsettes å holde seg relativt jevnt i den kommende tiårsperioden. Skolen har 7 ordinære klasserom samt 10 grupperom, med en arealutnyttelse i overkant av 50 %. Fygle skole har best oppfylld når det gjelder gjennomsnittlig antall elever per klasserom, mellom 16 og 18. I 2025 kostet det om lag 1,6 millioner kroner å drifte skolen, tilsvarende 12 683 kr per elev.

Leknes skole (1.–10. trinn)

Leknes skole har fra skolestart 2019 til skolestart 2026 fått redusert elevtallet fra 533 til 472, en nedgang på 61 elever. Elevtallet forventes å reduseres ytterligere de første årene, og flate ut rundt 450 mot slutten av tiårsperioden. I årene etter 2019 er det mellomtrinnet som har hatt den største nedgangen; denne utviklingen vil forplante seg, slik at ungdomstrinnet får den største nedgangen de kommende årene. Skolen har 31 ordinære klasserom og 16 grupperom. Siden 2019 har beregnet arealutnyttelse gått ned fra 60 til omkring 50 %, med i gjennomsnitt omkring 15 elever per klasserom. Utgiftene til undervisningsarealer beløp seg i 2025 til 4,6 millioner kroner, de laveste FDV-utgiftene per elev i kommunen, 9 523 kr.

Svarholt skole (1.–10. trinn)

Svarholt har siden 2020 opplevd en reduksjon av elever i småskolen, men en økning på mellomtrinnet og ungdomstrinnet. Skolen har fått en elevtallsøkning fram til i dag, men dette forventes å vende tilbake omtrent til 2020-nivået. Totalt sett har skolen en relativt flat kurve for elevtallet i hele perioden fra 2020 til 2036. Skolen disponerer 11 klasserom og 4 grupperom, og utgifter til vedlikehold og drift beløp seg til knappe 3,2 millioner kroner i 2025, 19 243 kr per elev.

Kilde: Kommunens elevtallsregistre, GSI og regnskapstall 2025; Norconsult (2020)

10. Mulighetsrom for framtidig skolestruktur

«Utredningen skal foreslå en skolestruktur for barne- og ungdomstrinnene i kommunen i et langtidsperspektiv (...) Utredningen vil se på potensielle endringer av grunnskoler (aldersbestemte skoler, m.m.) og nedlegging av skoler.»

Mulige tiltak i en skolestrukturdebatt er i praksis begrenset til to hovedgrep: å justere kretsgrenser for å utnytte kapasitet på tilgrensende skoler, eller å slå sammen skolekretser, noe som normalt er forbundet med skolenedleggelse. I henhold til mandatet skal også innspill fra medvirkningsprosessen være med i grunnlaget og her med som en diskusjonsdel i kapittel 8.

Styringsgruppen har diskutert og sett på flere alternativer gjennom prosessen. Det har vært regnet på flere muligheter, som å flytte elever fra Fygle skole til Leknes, flytte alle ungdomsskolene til Leknes, endre kretsgrensene og flere andre. Styringsgruppen har landet på å presentere fem muligheter. Disse anses som de mest aktuelle ut ifra mandatet og forutsetningene utredningen har fått tildelt.

De fem mulighetene styringsgruppen har landet på er:

Mulighet	Hva innebærer det?
1 – Dagens skolestruktur (nullalternativ)	Skolestrukturen videreføres som i dag.
2 – Ballstad + Buksnes	Ballstad og Buksnes skolekretser slås sammen. Barnetrinnet (1.–7.) samles på Buksnes skole, og ungdomstrinnet (8.–10.) fra Ballstad overføres til Leknes skole.
3 – Bøstad + Leknes	Bøstad skole (1.–10.) legges ned, og elevene overføres til Leknes skole.
4 – Ballstad u.trinn → Leknes	Bare ungdomstrinnet på Ballstad (8.–10.) overføres til Leknes skole. Barnetrinnet (1.–7.) videreføres på Ballstad som egen skole.
5 – Kombinasjon av 2 og 3	Mulighet 2 og 3 gjennomføres begge, enten samtidig eller i to trinn.

Forutsetninger for mulighetene

Vestvågøy kommune skal ikke bygge en ny skole, f.eks. en ny ungdomsskole på Leknes som var sentralt i rapporten til Norconsult. En ny ungdomsskole til 0,6–1,0 mrd. kroner ville gitt en årlig kapitalkostnad på om lag 35–58 mill. kroner, se kapittel 11.

Beregningene i dette kapittelet omfatter tre poster: unngått kapitalkostnad på vedlikeholdsetterslepet for bygget som tas ut av drift, spart undervisning ved at klasser kan slås sammen, og økte skysskostnader som motpost. FDV-utgifter og utgifter til ledelse og administrasjon er holdt utenfor.

Kapitalkostnaden på etterslepet er den faste delen av gevinsten ved sammenslåing. Besparelsen på undervisning kommer av at elever fra den nedlagte skolen kan innlemmes i eksisterende klasser uten at det må opprettes nye, og varierer med elevtallsutviklingen. Legger en ned en skole, vil det bli flere elever som trenger skoleskyss. Dette er beregnet etter gjeldende kostnader fra Nordland fylkeskommune.

Ved nedleggelse av en skole mister kommunen i tillegg tilskuddet per grunnskole, et særskilt tilskudd i rammetilskuddet som ble innført i inntektssystemet fra 2022, på om lag 560 000 kroner per skole per år.

Dette er ikke tatt med i tallgrunnlaget, men vil redusere netto effekt med om lag 0,56 mill. kroner per år for Mulighet 2 og Mulighet 3 og om lag 1,1 mill. kroner per år for Mulighet 5. Mulighet 4 berøres ikke, fordi Ballstad skole videreføres som barneskole.

Elevtall for de ulike mulighetene

Tabellene under viser hvor mange elever hver skole får ved de fem alternativene, beregnet fra elevtallene i faktagrunnlaget for skoleårene 2026/27, 2031/32 og 2036/37.

Elevtall 2026/27 ved de ulike alternativene

Skole	1 – Null-alternativ	2 – Ballstad + Buksnes	3 – Bøstad + Leknes	5 – Kombinasjon (2+3)	4 – Ballstad u.trinn → Leknes
Ballstad	134	0	134	0	84
Buksnes	146	230	146	230	146
Leknes	472	522	571	621	522
Fygle	126	126	126	126	126
Svarholt	168	168	168	168	168
Bøstad	99	99	0	0	99
Totalt	1145	1145	1145	1145	1145

Elevtall 2031/32 ved de ulike alternativene

Skole	1 – Null-alternativ	2 – Ballstad + Buksnes	3 – Bøstad + Leknes	5 – Kombinasjon (2+3)	4 – Ballstad u.trinn → Leknes
Ballstad	103	0	103	0	63
Buksnes	131	194	131	194	131
Leknes	451	491	537	577	491
Fygle	113	113	113	113	113
Svarholt	147	147	147	147	147
Bøstad	86	86	0	0	86
Totalt	1031	1031	1031	1031	1031

Elevtall 2036/37 ved de ulike alternativene

Skole	1 – Null-alternativ	2 – Ballstad + Buksnes	3 – Bøstad + Leknes	5 – Kombinasjon (2+3)	4 – Ballstad u.trinn → Leknes
Ballstad	84	0	84	0	59

Buksnes	133	192	133	192	133
Leknes	447	472	565	590	472
Fygle	113	113	113	113	113
Svarholt	148	148	148	148	148
Bøstad	118	118	0	0	118
Totalt	1043	1043	1043	1043	1043

Beregningsmodell for økonomisk innsparing

Norconsult beregnet i 2020 innsparingspotensialet for hvert av sine seks alternativer, men brukte en modell der driftsutgifter til bygg og undervisning ble vurdert hver for seg og vedlikeholdsetterslepet i hovedsak ble omtalt som et framtidig investeringsbehov. For å gi politikerne et sammenlignbart beslutningsgrunnlag legger dette faktagrunnlaget til grunn en felles beregningsmodell som brukes likt på alle alternativene.

Modellen er avgrenset til de postene som lar seg tallfeste med god sikkerhet i dag: kapitalkostnaden ved vedlikeholdsetterslepet, besparelsen ved at klasser kan slås sammen, og skysskostnadene som motpost. FDV-utgifter og utgifter til ledelse og administrasjon inngår ikke i beregningene.

Netto årlig effekt beregnes slik:

Netto årlig effekt = (unngåtte kapitalkostnader ved vedlikeholdsetterslep + reduserte undervisningsutgifter ved sammenslåing av klasser) – økte skysskostnader

Post	Slik beregnes den	Datakilde	Status
Reduserte undervisningsutgifter	Antall klasser som kan slås sammen uten at det må opprettes en ny klasse ved mottaksskolen, gitt et tak på 20 elever per klasse på 1.–4. trinn, 24 elever på 5.–7. trinn og 26 elever på 8.–10. trinn × årskostnad per klasse (ca. 1 mill. kr)	Elevtall per årstrinn og skole (fane «Korrigerte»)	Beregnet for alle alternativer, se «Klassebehov og undervisningsbesparelse» under hvert alternativ. Bygger på makstall 20/24/26 for henholdsvis 1.–4., 5.–7. og 8.–10. trinn – rektorer/tillitsvalgte har i medvirkningen pekt på lavere normtall (15–25, se kapittel 8), noe som ville gitt noe mindre besparelse
Unngåtte kapitalkostnader, vedlikeholdsetterslep	Etterslep for bygget × annuitetsfaktor (lånerente og nedbetalingstid), se regnestykket under	Vestvågøy kommune, vedlikeholdsplan 2023–2031	Beregnet per alternativ, se under
Økte skysskostnader (motpost)	Antall elever med ny skyssrett × sonepris (11 400–23 560 kr/år), tillegg	Kretsgrenser, bostedsadresser, sonepriser	Beregnet for Mulighet 2 og Mulighet 4 (eksakt sone). For Mulighet 3 er

for drosje og særskilte
løsninger

det beregnet et
gjennomsnittlig
soneanslag, se
«Skysskostnader» under
hvert alternativ og
regnearkets fane
«Klassebehov og skyss»

Tabell 11.1 Beregningsmodell for innsparing ved nedleggelse av skole.

Vedlikeholdsetterslep omgjort til årlig kostnad

Vedlikeholdsetterslepet er ikke en årlig utgift, men et oppsamlet investeringsbehov. For at det skal kunne sammenlignes med årlige utgifter til drift og skyss, må det regnes om til en årlig kapitalkostnad. Dette gjøres med en annuitetsberegning: $\text{årlig kostnad} = \text{etterslep} \times r / (1 - (1 + r)^{-n})$, der «r» er lånerenten og «n» er nedbetalingstiden.

Med en lånerente på 4 prosent og 30 års nedbetalingstid blir annuitetsfaktoren 0,058. Et etterslep på 20 mill. kroner på ett skolebygg svarer da til om lag 1,16 mill. kroner per år i renter og avdrag. Det samlede etterslepet på 286,5 mill. kroner (2023-nivå, kun skolebygg, ekskl. uteområder) svarer tilsvarende til i overkant av 16,6 mill. kroner per år. Dette er beløpet kommunen enten må betjene som lån, eller som fortsetter å bygge seg opp som forfall på byggene.

Når et bygg tas permanent ut av drift, faller den tilhørende andelen av etterslepet bort. Det sagt, bygget vil bli stående og kommunen må beregne kostnader ved bygget for å holde det i en stand som ikke er farlig for omgivelsene. Bygget kan også eventuelt avhendes, noe som vil gi inntekter til kommunen, men i denne rapporten er det ikke regnet på hva byggene har av verdi i dagens marked.

Mulighet 1 – Videreføring av dagens skolestruktur (nullalternativ)

Kommunen viderefører drift av alle seks skoler som i dag, uten endringer i kretsgrenser eller skolenedleggelser.

- Kapasitetsutnyttelsen forblir lav på Ballstad, Buksnes og Bøstad (under 50 %), og synker ytterligere mot 2036 for Ballstad og Buksnes.
- Vedlikeholdsetterslepet (286,5 mill. kr i 2023, kun skolebygg) forventes å øke videre uten friskt kapitaltilskudd, siden ingen bygningsmasse tas ut av drift.
- Ingen endring i skoleskyss eller reisetid for elevene.
- Ingen effektiviseringsgevinst hentes ut. Kommunens økonomiske press på sektoren vedvarer uendret.
- Minst endring på kort sikt for elever, ansatte og lokalsamfunn, men gjentatte runder med skolestrukturdebatt uten beslutning kan i seg selv skape usikkerhet (se kapittel 8).
- Det dyreste alternativet på sikt: hele vedlikeholdsetterslepet blir liggende, og midlene til å utbedre det ligger ikke i dagens kommunebudsjett.

Kostnad ved å utbedre vedlikeholdsetterslepet

Mulighet 1 innebærer at alle seks skolebygg holdes i drift, og at hele vedlikeholdsetterslepet på 286,5 mill. kr (2023, kun skolebygg) på et tidspunkt må utbedres. Tabellen viser etterslepet per skole og hva det vil koste årlig å utbedre det dersom tiltakene lånefinansieres, beregnet med samme

forutsetninger som ellers i kapitlet: 4 prosent lånerente og 30 års nedbetalingstid (annuitetsfaktor 0,058).

Skole	Vedlikeholdsetterslep (2023)	Årlig kostnad, renter og avdrag
Fygle	31,0 mill. kr	≈ 1,8 mill. kr/år
Ballstad	35,0 mill. kr	≈ 2,0 mill. kr/år
Buksnes	44,0 mill. kr	≈ 2,5 mill. kr/år
Bøstad	48,5 mill. kr	≈ 2,8 mill. kr/år
Svarholt	50,0 mill. kr	≈ 2,9 mill. kr/år
Leknes	78,0 mill. kr	≈ 4,5 mill. kr/år
Sum	286,5 mill. kr	≈ 16,6 mill. kr/år

Kilde: Vestvågøy kommune, vedlikeholdsplan 2023–2031 for skolebygg. Uteområder (33,75 mill. kr) er ikke inkludert.

Ingen av disse beløpene ligger i kommunens budsjett i dag. Justert til 2026-kroner (om lag 327 mill. kr) øker den årlige kostnaden til om lag 18,9 mill. kr, og etterslepet vokser for hvert år tiltakene utsettes.

Mulighet 1 er derfor ikke et alternativ uten kostnad. Det er det dyreste av mulighetene, fordi etterslepet ikke faller bort.

Økonomiske konsekvenser

Post	Beløp
Undervisningsutgifter	Som i dag
Kapitalkostnader, vedlikeholdsetterslep	Som i dag eller økende dersom en ikke utbedrer vedlikeholdsetterslepet. Etterslepet på 286,5 mill. kr (2023, kun skolebygg) står, tilsvarende ≈ 16,6 mill. kr/år i kapitalkostnad
Skysskostnader (motpost)	Som i dag
Netto årlig effekt	0 kr/år. Kapitalkostnaden på etterslepet løper videre – 286,5 mill. kr (2023, kun skolebygg) tilsvarer ≈ 16,6 mill. kr/år – og øker dersom etterslepet ikke utbedres

Mulighet 2 – Sammenslåing av Buksnes og Ballstad skolekrets

Elevtallsutvikling og romkapasitet tilsier at det skal kunne være mulig å vurdere en sammenslåing av Ballstad og Buksnes skolekretser, noe som også ble foreslått i 2020-utredningen (Norconsults Mulighet 1).

En slik løsning vil gi et elevtall på 230 for trinn 1.–7. i skoleåret 2026, som burde få plass på en av de to eksisterende skolene. Ut fra nåværende og forventet elevtall kan det være naturlig å gå videre med Buksnes skole. Ungdomstrinnet på Ballstad, som omfatter 50 elever høsten 2026, overføres til Leknes.

Elevtallsutvikling ved en sammenslåing

Skole/krets	2026/27	2031/32	2036/37
Ballstad (1.–7.)	84	63	59
Buksnes (1.–7.)	146	131	133
Sum, samlet enhet	230	194	192
Ballstads ungdomstrinn (8.–10.) → Leknes	50	40	25
Leknes, etter overføring	522	491	472

Klassebehov og undervisningsbesparelse

Besparelsen på undervisning oppstår bare der elevene som flyttes kan plasseres i eksisterende klasser ved mottaksskolen uten at det må opprettes en ny klasse, det vil si maks 20 elever per klasse på 1.–4. trinn, 24 på 5.–7. trinn og 26 på 8.–10. trinn, beregnet årstrinn for årstrinn. Tallene som er valgt er valgt på bakgrunn av dialog med blant andre skolene og er ikke "formelle" maksimumstall.

Tabellen viser klassebehovet før og etter sammenslåing (summert over alle årstrinn i hver trinngruppe).

Ved enkelte av dagens skoler, blant annet Ballstad, praktiseres i tillegg fådeling, der to årstrinn (for eksempel 1. og 2. trinn) undervises samlet i én klasse. Beregningen over forutsetter ordinære, aldersrene klasser per årstrinn.

Skoleår	Klasser før, barnetrinn	Klasser etter, barnetrinn	Klasser før, ungd.trinn	Klasser etter, ungd.trinn	Klasser spart	Besparelse (mill. kr/år)
2026/27	17	14	13	13	3	3,0
2031/32	15	13	12	12	2	2,0
2036/37	15	13	12	11	3	3,0

* Beregningen er summert over årstrinn: to små klasser på samme årstrinn ved hver skole kan gi én felles klasse etter sammenslåing dersom summen er under makstallet – er summen over makstallet, kreves fortsatt to klasser og det gis ingen besparelse for det årstrinnet.

Økonomiske konsekvenser

Post	Beløp
Undervisningsutgifter	≈ 3,0 mill. kr/år i 2026/27 (3 klasser kan slås sammen uten at det må opprettes nye, se tabellen over), ≈ 2,0 mill. kr/år i 2031/32 og ≈ 3,0 mill. kr/år i 2036/37
Kapitalkostnader, vedlikeholdsetterslep	≈ 2,0 mill. kr/år (35 mill. kr registrert etterslep på barneskolen og ungdomsskolen, annuisert over 30 år til 4 % rente). Brakkerigg, SFO-bygg og tidligere adm.bygg er holdt utenfor, da disse er ute av ordinær drift. Uteområdet har i tillegg et etterslep på 4 mill. kr, som ikke er tatt med her

Skysskostnader (motpost)

≈ 1,68 mill. kr/år i 2026/27 (84 elever 1.–7. til Gravdal, sone ≤ 9 km, og 50 elever 8.–10. til Leknes, sone 9–24 km), fallende til ≈ 1,28 mill. kr/år i 2031/32 og ≈ 1,01 mill. kr/år i 2036/37 i takt med lavere elevtall

Netto årlig effekt

≈ 3,3 mill. kr/år i 2026/27 (unngått kapitalkostnad 2,0 + undervisning 3,0 – skyss 1,68), ≈ 2,7 mill. kr/år i 2031/32 og ≈ 4,0 mill. kr/år i 2036/37. Kapitalkostnaden på etterslepet ligger fast gjennom hele perioden, mens undervisningsbesparelsen og skysskostnaden varierer med elevtallet

Noen av elevene lengst nord i kretsen vil ikke ha rett til gratis skoleskyss, så de reelle utgiftene til skoleskyss blir noe mindre.

Vestvågøy kommunes vedlikeholdsplan (2023–2031) har lagt inn en anbefalt utbedring av Ballstad skole i 2028, til en samlet kostnad på 33 mill. kr (bygning, VVS og elkraft). Det må avklares med eiendomsdrift om dette tiltaket er, eller planlegges, effektivt. En eventuell nedleggelse av Ballstad skole vil i så fall kunne gjøre investeringen overflødig.

Pedagogiske og sosiale konsekvenser

- Norconsult vurderte i 2020 at en tilsvarende sammenslåing («Mulighet 1») ville gi «god kapasitetsutnyttelse» ved Buksnes skole og bedre forutsetninger for å oppfylle kompetansekrav på ungdomstrinnet.
- Tilbakemeldinger fra Ballstad i medvirkningsprosessen peker på at skolen oppleves som selve hjertet i bygda, og at en nedleggelse kan svekke bolyst og bidra til fraflytting (se kapittel 8).

Mulighet 3 – Sammenslåing av Bøstad og Leknes skolekrets

Som nevnt er det vanskelig å beregne antall og fordeling av elevene i Bøstad skolekrets. Selv om det kan forventes en økning i elevtallet mot 2036, ser en likevel ikke ut til å nå nivået fra 2019, hvor Norconsult beregnet kapasitetsutnyttelsen til 59 %.

Norconsult beregnet funksjonell kapasitet (90 % av full kapasitetsutnyttelse) på Leknes skole til 712 elever, men dette er ikke et tall som Leknes skole mener er mulig. En sammenslåing av skolekretsene inneværende skoleår ville gitt et elevtall på 571, tilsvarende om lag 18 elever per klasserom i gjennomsnitt. Dersom også ungdomsskoleelevene fra Ballstad flyttes til Leknes (Mulighet 5), blir elevtallet 621, tilsvarende 20 elever per klasserom, og innenfor Leknes skoles kapasitet.

Forslaget vil innebære konsekvenser for reisetid. Eksempelvis vil en elev fra Grundstad få minst 40 minutters reisetid med buss til Leknes (33 km), sammenlignet med en gående elev vil dette tilsvare tiden en 10-åring til fots vil bruke på å gå om lag 2,5 km.

Elevtallsutvikling ved en sammenslåing

Skole/krets	2026/27	2031/32	2036/37
Bøstad skole	99	86	118
Leknes (før overføring)	472	451	447
Leknes, samlet etter sammenslåing	571	537	565

I motsetning til på Ballstad og Buksnes øker elevtallet ved Bøstad skole fram mot 2036/37. Det endrer ikke konklusjonen om at Leknes skole har kapasitet til å ta imot elevene innenfor Norconsults beregnede funksjonelle kapasitet på 712 elever – men det reduserer undervisningsbesparelsen noe over tid, se under.

Klassebehov og undervisningsbesparelse

Skoleår	Klasser før, barnetrinn	Klasser etter, barnetrinn	Klasser før, ungd.trinn	Klasser etter, ungd.trinn	Klasser spart	Besparelse (mill. kr/år)
2026/27	21	16	13	13	5	5,0
2031/32	21	18	12	11	4	4,0
2036/37	21	18	12	11	4	4,0

Besparelsen avtar, men forsvinner ikke

Fordi Bøstads elevtall vokser tilbake mot 2036/37, blir klassene ved Bøstad etter hvert større, og færre av dem kan slås sammen med klasser ved Leknes uten at det må opprettes nye. Undervisningsbesparelsen faller derfor fra 5,0 mill. kr/år i 2026/27 til 4,0 mill. kr/år i 2031/32 og 2036/37. Unngått kapitalkostnad på vedlikeholdsetterslepet (2,8 mill. kr/år) er upåvirket av elevtallet og ligger fast gjennom hele perioden.

Økonomiske konsekvenser

Post	Beløp
------	-------

Undervisningsutgifter	≈ 5,0 mill. kr/år i 2026/27 (5 klasser spart), ≈ 4,0 mill. kr/år i 2031/32 og ≈ 4,0 mill. kr/år i 2036/37 – se «Klassebehov og undervisningsbesparelse» over
Kapitalkostnader, vedlikeholdsetterslep	≈ 2,8 mill. kr/år (48,5 mill. kr registrert etterslep på barneskolen og ungdomsskolen, annuisert over 30 år til 4 % rente). I den oppdaterte 2023-kartleggingen har Leknes skole et høyere samlet etterslep enn Bøstad (78 mot 48,5 mill. kr), men Bøstad har fortsatt et av de høyeste beløpene per elev og per kvadratmeter. Uteområdet har i tillegg et etterslep på 5,5 mill. kr, som ikke er tatt med her
Skysskostnader (motpost)	≈ 1,6 mill. kr/år i 2026/27 (99 elever × gjennomsnittlig soneanslag 16 510 kr/elev/år – snitt av sonene 9–24 km og 24–30 km, siden nøyaktig bosted-fordeling i Bøstad skolekrets ikke er kartlagt; enkeltelever, f.eks. fra Grundstad, har i praksis lengre reisevei, opp mot 33 km/sone 30–42 km). Øker til ≈ 1,9 mill. kr/år i 2036/37 i takt med økende elevtall i kretsen (118 elever)
Netto årlig effekt	≈ 6,2 mill. kr/år i 2026/27 (unngått kapitalkostnad 2,8 + undervisning 5,0 – skyss 1,6), ≈ 5,4 mill. kr/år i 2031/32 og ≈ 4,9 mill. kr/år i 2036/37. Nedgangen skyldes at undervisningsbesparelsen avtar noe samtidig som skysskostnaden øker med elevtallet i kretsen

Vestvågøy kommunes vedlikeholdsplan (2023–2031) har lagt inn en anbefalt utbedring av Bøstad skole i 2027, til en samlet kostnad på 44 mill. kr (bygning, VVS og elkraft). Det må avklares med eiendomsdrift om dette tiltaket er, eller planlegges, effektivt – en eventuell nedleggelse av Bøstad skole vil i så fall kunne gjøre investeringen overflødig.

Pedagogiske og sosiale konsekvenser

- Leknes skole vil, ifølge rektor/tillitsvalgt-innspill, ha ledig kapasitet til å ta imot flere elever uten at klassestørrelsen når urealistiske nivåer, normtall oppgitt i medvirkningen er 15–18 elever på 1.–4. trinn, 18–20 på 5.–7. trinn og 22–25 på 8.–10. trinn (se kapittel 8).
- Sterke tilbakemeldinger i folkemøtet fra Bøstad- og Svarholt-området uttrykker bekymring for lokalsamfunn, dugnadskultur og reisetid for de yngste elevene (se kapittel 8).

Mulighet 4 – Flytting av ungdomstrinnet på Ballstad

Et mindre omfattende grep enn Mulighet 2 er å la Ballstad skole bestå som barneskole for 1.–7. trinn, men legge ned ungdomstrinnet og overføre disse elevene til Leknes skole, som allerede har ungdomstrinn. Ungdomstrinnet på Ballstad omfatter 50 elever høsten 2026, avtakende mot 25 elever i 2036/37. Barnetrinnet har 84 elever i 2026/27, fallende til 59 i 2036/37 – og påvirkes ikke av dette alternativet.

Grepet er relevant fordi ungdomstrinnet er den delen av strukturen der små elevgrupper slår hardest ut: kravene til fagkompetanse er høyest, og små grupper gir dårligst uttelling per lærerstilling. Samtidig beholdes barneskolen i bygda, noe som svarer på hovedinnvendingen fra medvirkningsprosessen om skolen som samlingspunkt i lokalsamfunnet (se kapittel 8).

Mulighet 4 er dermed en mindre omfattende variant av Mulighet 2: begge innebærer at Ballstads ungdomstrinn legges ned og overføres til Leknes, men i Mulighet 4 slås ikke barnetrinnet sammen med Buksnes – Ballstad videreføres som egen 1.–7.-skole.

Elevtallsutvikling

Skole/krets	2026/27	2031/32	2036/37
Ballstad (1.–7., videreført)	84	63	59
Ballstads ungdomstrinn → Leknes	50	40	25
Leknes, etter overføring	522	491	472

Klassebehov og undervisningsbesparelse

Skoleår	Klasser før, barnetrinn	Klasser etter, barnetrinn	Klasser før, ungd.trinn	Klasser etter, ungd.trinn	Klasser spart	Besparelse (mill. kr/år)
2026/27	–	–	13	13	0	0,0
2031/32	–	–	12	12	0	0,0
2036/37	–	–	12	11	1	1,0

Økonomiske konsekvenser

Post	Beløp
Undervisningsutgifter	0,0 mill. kr/år i 2026/27 og 2031/32 – ungdomstrinnselevne fra Ballstad fyller opp eksisterende klasser ved Leknes uten at antall klasser går ned. ≈ 1,0 mill. kr/år i 2036/37 (én klasse spart)
Kapitalkostnader, vedlikeholdsetterslep	Andelen av de registrerte 35 mill. kr som gjelder ungdomsskolebygget må eventuelt beregnes. Hele

Skysskostnader (motpost)	etterslepet svarer til $\approx 2,0$ mill. kr/år annuisert over 30 år til 4 % rente $\approx 0,7$ mill. kr/år i 2026/27 (50 elever $\times$ 14 400 kr/år, sone 9–24 km til Leknes, samme sone som er lagt til grunn for ungdomstrinnsdelen av Mulighet 2), avtagende til $\approx 0,35$ mill. kr/år i 2036/37 (25 elever)
Netto årlig effekt	$\approx -0,7$ mill. kr/år i 2026/27 (undervisning 0,0 – skyss 0,7) og $\approx -0,6$ mill. kr/år i 2031/32; $\approx +0,7$ mill. kr/år i 2036/37 (undervisning 1,0 – skyss 0,35). Unngått kapitalkostnad på etterslepet kommer i tillegg, men kan ikke tallfestes før andelen av de registrerte 35 mill. kr som gjelder ungdomsskolebygget er skilt ut

Fordi bare deler av bygningsmassen på Ballstad tas ut av drift, ligger innsparingspotensialet i Mulighet 4 lavere enn i Mulighet 2. Til gjengjeld er de sosiale kostnadene mindre, og alternativet kan gjennomføres som et første trinn, med mulighet for å vurdere barnetrinnet på nytt senere, når elevtallsutviklingen er kjent.

Pedagogiske og sosiale konsekvenser

- Ungdomstrinnet samles i større grupper, noe som gir bedre forutsetninger for å oppfylle kompetansekravene i fagene og et bredere sosialt og faglig miljø for elevene.
- Barnetrinnet beholdes på Ballstad. De yngste elevene får ingen endring i reisevei, og skolen videreføres som samlingspunkt i bygda, noe som tilfredsstiller den innvendingen som veide tyngst i medvirkningsprosessen (se kapittel 8).
- Elevene fra Ballstad får ett skolebytte ved overgangen til 8. trinn. Reisetid og skyssordning for disse elevene må kartlegges konkret, jf. kapittel 5.

Mulighet 5 – Kombinasjon av mulighetene

Mulighetene i dette kapittelet er ikke gjensidig utelukkende. Kommunen står ikke overfor et valg mellom Mulighet 2 eller Mulighet 3. Begge kan gjennomføres, enten samtidig eller i to trinn.

Elevtallsutvikling ved en sammenslåing

Ved en kombinasjon av Mulighet 2 og 3 får Leknes skole 621 elever inneværende skoleår, når ungdomsskoleelevene fra Ballstad også flyttes til Leknes. Det ligger innenfor den funksjonelle kapasiteten som er beregnet for Leknes skole, men det kan være enkelte perioder en får behov for brakkerigg, da det er knyttet litt usikkerhet til størrelse på enkelte klasserom.

Leknes skole ved kombinasjon (Mulighet 5)	2026/27	2031/32	2036/37
Leknes, samlet	621	577	590

* 621 elever for inneværende skoleår, 577 elever i 2031/32 og 590 elever i 2036/37, alle innenfor Leknes skoles teoretiske kapasitet på 712 elever men også innenfor det som er mer realistisk kapasitet.

Økonomiske konsekvenser

Økonomisk legger effektene seg i hovedsak oppå hverandre, fordi kapitalkostnaden knytter seg til to ulike bygg. Av de postene som er tallfestet i dag gir Mulighet 2 $\approx$ 3,3 mill. kr/år og Mulighet 3 $\approx$ 6,2 mill. kr/år.

En samlet gjennomføring gir $\approx$ 11,5 mill. kr/år i 2026/27, noe mer enn summen av de to enkeltvis, fordi elevene fra både Ballstad og Bøstad samles ved Leknes og til sammen frigjør 10 klasser mot 3 + 5 hver for seg. Mot 2036/37 faller effekten til $\approx$ 9,8 mill. kr/år, når undervisningsbesparelsen avtar og skysskostnaden for Mulighet 3 øker.

Pedagogiske og sosiale konsekvenser

Samtidig forsterkes flere av motpostene ved en samlet gjennomføring. To skoler legges ned i samme prosess, tilpasningsbehovet ved Buksnes og Leknes oppstår samtidig, og den samlede belastningen på elever, ansatte og lokalsamfunn blir større enn ved hvert tiltak isolert.

Samlet eller trinnvis gjennomføring

Tiltakene kan også gjennomføres i rekkefølge. En trinnvis gjennomføring gjør det mulig å høste erfaring fra det første trinnet, men gir lavere innsparing i mellomperioden og forlenger perioden med usikkerhet i de berørte bygdene.

Mulighet 4 er en mindre omfattende variant av Mulighet 2: begge innebærer at Ballstads ungdomstrinn legges ned og overføres til Leknes, men i Mulighet 4 slås ikke barnetrinnet sammen med Buksnes – Ballstad videreføres som egen 1.–7.-skole. Mulighet 4 kan derfor kombineres fritt med Mulighet 3: elevtallet ved Leknes blir da det samme som i den fulle kombinasjonen (Mulighet 2+3), men Ballstad barnetrinn og Buksnes forblir separate, mindre enheter, og den delen av innsparingen som ligger i barnetrinnsammenslåingen (sparte klasser og unngått kapitalkostnad på Ballstad-bygget) uteblir.

Tidligere har det vært benyttet modulbygg/brakkerrigger som midlertidige løsninger, deriblant på Ballstad og Leknes. Dette er ikke noe som er anbefalt eller lovlig på lengre sikt, men i en overgangsfase kan en kunne benytte seg av en slik løsning ved gjennomføring av sammenslåing av skoler. Dette kan anses som hensiktsmessig virkemiddel ved en midlertidig underkapasitet på klasserom på kort sikt.

Valget mellom samlet og trinnvis gjennomføring er derfor et politisk spørsmål om tempo og gjennomføringsevne, ikke et spørsmål om hvilke tiltak som er teknisk mulige. Samtlige kombinasjoner bør tallfestes i samme beregningsmodell (tabell 11.1) før endelig politisk behandling.

Sammenligning av alternativene

Vurdering	1 – Null-alternativ	2 – Ballstad + Buksnes	3 – Bøstad + Leknes	5 – Kombinasjon (2+3)	4 – Ballstad u.trinn → Leknes
Unngått kapitalkostnad, etterslep	Ingen	2,0 mill. kr/år	2,8 mill. kr/år	4,8 mill. kr/år	Ikke aktuelt

Redusert undervisning, 2026/27	Ingen	3,0 mill. kr/år	5,0 mill. kr/år	10,0 mill. kr/år	0,0 mill. kr/år
Redusert undervisning, 2036/37	Ingen	3,0 mill. kr/år	4,0 mill. kr/år	8,0 mill. kr/år	1,0 mill. kr/år
Økte skysskostnader	Ingen	≈ 1,68 mill. kr/år (2026/27), fallende til ≈ 1,0 mill. kr/år i 2036/37	≈ 1,6 mill. kr/år (2026/27), stigende til ≈ 1,9 mill. kr/år i 2036/37 (snittsone)	≈ 3,3 mill. kr/år (2026/27), ≈ 3,0 mill. kr/år i 2036/37	≈ 0,7 mill. kr/år (2026/27), fallende til ≈ 0,3 mill. kr/år i 2036/37
Netto tallfestet effekt, 2026/27	0 kr/år	≈ 3,3 mill. kr/år	≈ 6,2 mill. kr/år	≈ 11,5 mill. kr/år	≈ -0,7 mill. kr/år (kun undervisning minus skyss; etterslep ikke utskilt)
Netto tallfestet effekt, 2036/37	0 kr/år	≈ 4,0 mill. kr/år	≈ 4,9 mill. kr/år	≈ 9,8 mill. kr/år	≈ +0,7 mill. kr/år (kun undervisning minus skyss; etterslep ikke utskilt)

Tabellen oppsummerer sentrale forskjeller mellom alternativene slik de framstår i dagens faktagrunnlag, avgrenset til unngått kapitalkostnad på vedlikeholdsetterslepet, undervisningsbesparelse etter klassestørrelsesmodellen over og skysskostnader som motpost. Se kapittel 8 for en gjennomgang av de kvalitative og sosiale konsekvensene som er trukket fram i medvirkningsprosessen.

Kilde: Norconsult (2020); Vestvågøy kommune, vedlikeholdsplan 2023–2031 for skolebygg; kommunens elevtallsregistre og regnskapstall; møte med rektorer/tillitsvalgte 14.08.2026

Hvilket alternativ bør velges?

Målt i tallfestet netto årlig effekt gir kombinasjonen av Mulighet 2 og Mulighet 3 (Mulighet 5) den største besparelsen – ≈ 11,5 mill. kr/år i 2026/27, av unngått kapitalkostnad på etterslepet og sparte klasser, fratrasket skyss. Denne konklusjonen bør likevel nyanseres på tre punkter før politisk behandling.

- Skysskostnaden for Mulighet 3 er beregnet med et gjennomsnittlig soneanslag, ikke en kartlagt bosted-fordeling. Siden avstandene i Bøstad skolekrets varierer mye, fra kort vei til over 30 km, kan den reelle skysskostnaden, og dermed nettoeffekten, avvike noe fra tallene over.
- Undervisningsbesparelsen i Mulighet 3 avtar fram mot 2036/37, fordi elevtallet i Bøstad skolekrets øker mot slutten av perioden. Netto effekt faller fra ≈ 6,2 til ≈ 4,9 mill. kr/år, og Mulighet 3 er dermed det alternativet der grunnlaget svekkes mest over tid.

- Mulighet 3 og en full kombinasjon involverer nedleggelse av to skoler samtidig, og treffer de to områdene (Bøstad/Svarholt og Ballstad) der medvirkningsprosessen har vist størst bekymring for lokalsamfunn og bolyst (se kapittel 8).

Mulighet 2 alene fremstår som det mest robuste enkelttiltaket: alle kostnadspostene i modellen er tallfestet, effekten er positiv gjennom hele perioden ($\approx 3,3$ mill. kr/år i 2026/27, $\approx 2,7$ mill. kr/år i 2031/32 og $\approx 4,0$ mill. kr/år i 2036/37), og det berører étt lokalsamfunn framfor to. Kommunen kan starte med Mulighet 2 og vurdere Mulighet 3 som et senere, trinnvis tillegg når Bøstads elevtallsutvikling og bosted-fordeling – og dermed den faktiske skysskostnaden – er bedre bekreftet.

Mulighet 4 gir lavest effekt og størst gjenværende usikkerhet. Med dagens tall er alternativet svakt negativt i 2026/27 og 2031/32 ($\approx -0,7$ og $\approx -0,6$ mill. kr/år), fordi de 50 elevene som får ny skyssrett ikke gir færre klasser ved Leknes; først i 2036/37 spares én klasse, og effekten blir $\approx +0,7$ mill. kr/år. I tillegg kommer en unngått kapitalkostnad som ikke kan tallfestes før etterslepet for ungdomsskolebygget er skilt ut fra barneskolebygget. Alternativet kan likevel være et aktuelt første skritt dersom Mulighet 2 ikke er politisk gjennomførbart på kort sikt.

Uavhengig av hvilket alternativ som velges, understøtter tallene i dette kapittelet oppsummeringen innledningsvis: den største enkeltposten er besparelsen på undervisning når klasser kan slås sammen, men denne varierer med elevtallet og svekkes over tid. Unngått kapitalkostnad på vedlikeholdsetterslepet er mindre i kroner, men ligger fast gjennom hele perioden og er derfor den mest forutsigbare delen av gevinsten. Skysskostnadene spiser opp en vesentlig del av begge. FDV-utgifter og utgifter til ledelse og administrasjon er ikke regnet med, og vil komme i tillegg.

11. Oppsummering og veien videre

Utredningen bygger på to deler som må leses sammen: et oppdatert tallgrunnlag (kapittel 2–7 og 9–10) og en bred medvirkningsprosess (kapittel 8).

Mulighetene som er foreslått viser hva Vestvågøy kommune kan spare økonomisk, mens medvirkningen viser hva de betyr for elever, familier og lokalsamfunn. Ingen av delene gir alene et fullgodt svar. Kommunestyret bør derfor legge kombinasjonen av tallgrunnlaget og diskusjonsdelen til grunn for beslutningen, og ikke velge alternativ ut fra økonomi alene.

Hovedbildet er likevel tydelig. Elevtallet i den kommunale grunnskolen har falt med 8,5 % siden 2019 og ventes å falle med ytterligere om lag 10 % fram mot 2031. Flere skoler har ledig kapasitet, og vedlikeholdsetterslepet på skolebyggene er høyt (286,5 mill. kr). Dette tilsvarer en kapitalkostnad på $\approx 16,6$ mill. kr/år, om kommunen skulle fikset alt etterslep gjennom opptak av lån.

Den økonomiske gevinsten ved en endret struktur kommer først og fremst fra to kilder: færre klasser og unngått kapitalkostnad på etterslepet for bygg som tas ut av drift.

Av mulighetene i kapittel 10 gir en kombinasjon av Mulighet 2 og 3 (Mulighet 5) den største tallfestede besparelsen ($\approx 11,5$ mill. kr/år i 2026/27). Blant annet ved at en her kan slå sammen 10 klasser. Mulighet 2 alene er det mest robuste enkelttiltaket ($\approx 3,3$ mill. kr/år). Samtidig er det nettopp i Ballstad og Bøstad/Svarholt at medvirkningen har vist størst bekymring for lokalsamfunn og bolyst.

En vesentlig begrensning: nybygg er ikke vurdert

Utredningen har en vesentlig svakhet: bygging av en ny skole, for eksempel en felles ungdomsskole på Leknes slik Norconsult la opp til i 2020, er ikke med blant mulighetene. Det er ikke fordi et slikt

alternativ er uten faglig interesse, men fordi kommunens økonomi i dag ikke gir rom for en investering i den størrelsesordenen.

Mulighetsrommet er dermed begrenset til å utnytte eksisterende bygg bedre, gjennom sammenslåing av skolekretser og nedleggelse av skoler. Det voksende vedlikeholdsetterslepet vil på sikt føre til større bygningsmessige tiltak, slik en nylig har sett i Flakstad kommune. Dersom den økonomiske situasjonen endrer seg, bør et nybyggalternativ utredes på nytt. Et nytt eller totalrenovert bygg for et samlet ungdomstrinn i Vestvågøy kan være et slikt eksempel.

Som en indikasjon på størrelsesordenen kan kapitalkostnaden for en ny felles ungdomsskole beregnes på samme måte som for vedlikeholdsetterslepet, med 4 prosent lånerente og 30 års nedbetalingstid (annuitetsfaktor 0,058). En investering på 0,6–1,0 mrd. kroner gir da en årlig kostnad til renter og avdrag på om lag 35–58 mill. kroner, hvorav rentedelen alene utgjør 24–40 mill. kroner det første året.

Til sammenligning svarer hele vedlikeholdsetterslepet på skolebyggene til om lag 16,6 mill. kroner per år, og den største tallfestede besparelsen i denne utredningen, Mulighet 5, er $\approx$ 11,5 mill. kroner per år. Den årlige kapitalkostnaden ved et nybygg vil dermed være tre til fem ganger høyere enn innsparingen ved de mulighetene som er utredet. Beregningen omfatter kun kapitalkostnaden. Eventuelle innsparinger i drift og vedlikehold ved å samle elevene i ett nytt bygg, og eventuelle inntekter fra salg av bygg som tas ut av drift, er ikke regnet inn.

Videre prosess

I henhold til den kommuniserte framdriftsplanen leveres denne rapporten til kommunens ledelse. Den videre politiske behandlingen, inkludert en eventuell høringsrunde, forutsettes gjennomført i tråd med gjeldende lov- og regelverk og kommunens saksbehandlingsrutine.

Vestvågøy kommune og Lofoten Consulting takker alle som har bidratt med innspill gjennom medvirkningsprosessen. Takk til elever, foreldre, ansatte og innbyggere i Vestvågøy kommune.

12. Mulig etablering av privatskole på Ballstad

Under arbeidet med utredningen er det stilt spørsmål om hva som skjer dersom det blir etablert en privat skole på Ballstad, som svar på en eventuell nedleggelse av Ballstad skole (Mulighet 2).

Vestvågøy kommune har gjort et teoretisk regnestykke for et slikt scenario. Kapitlet belyser hvordan en privatskole påvirker kommunens økonomi, hva kommunens regneeksempel viser, og hvilke forbehold som gjelder. Scenariet er ikke en del av mulighetene i kapittel 10, og tallene inngår ikke i tallgrunnlaget.

Hvordan en privatskole påvirker kommunens økonomi

Private grunnskoler finansieres i hovedsak av staten. Når en elev bosatt i kommunen går på en privat skole, blir kommunen trukket i rammetilskuddet gjennom korreksjonsordningen i inntektssystemet. Trekksatsen for vanlig undervisning er 136 500 kroner per elev per år (Grønt hefte) og justeres årlig. Kommunen får tilbake en liten andel gjennom økt landssum, slik at nettotrekket blir noe lavere.

Samtidig sparer kommunen utgiftene til elever den ikke lenger har ansvar for. Om kommunen kommer bedre eller dårligere ut, avhenger derfor av om innsparingen ved å legge ned den kommunale skolen er større enn trekket i rammetilskuddet. Kommunen har fortsatt ansvaret for spesialundervisning og PPT for elever i privatskolen, og for elevenes skoleskyss.

En privatskole må godkjennes av Utdanningsdirektoratet etter privatskoleloven, og vertskommunen får uttale seg før det blir gjort vedtak. Kommunen kan dermed påvirke, men ikke avgjøre, om en privatskole blir etablert.

Kommunens regneeksempel

Regneeksempelen er utarbeidet av Vestvågøy kommune og tar utgangspunkt i at Ballstad skole legges ned og erstattes av en privat skole. Beregningen bygger på disse forutsetningene:

- Alle elevene ved Ballstad skole går over til den nye privatskolen.
- Kommunen blir kvitt alle kostnader til lønn, drift og bygg, ved at privatskolen kjøper eller leier bygget.
- Kostnadene til spesialundervisning holdes på samme nivå som i dag, ved at privatskolen fakturerer kommunen for det samme beløpet som brukes nå.
- Kostnadene til skoleskyss er de samme som i dag.
- Kostnadstallene bygger på prognosene for årets forbruk.
- Elevtallet på 136 er kommunens tall for inneværende budsjettår, og avviker noe fra elevtallet på 134 for skoleåret 2026/27 som brukes ellers i rapporten.

Post	Beløp per år
Antall elever ved Ballstad skole	136
Innsparing ved nedleggelse av den kommunale skolen	21,2 mill. kr
– herav lønn skole og SFO	19,2 mill. kr
– herav drift, bygg og bortfall av inntekter	2,0 mill. kr
Trekk i rammetilskuddet (136 elever × 136 500 kr)	–18,6 mill. kr
Tilbakeføring gjennom økt landssum	+0,04 mill. kr

Post	Beløp per år
Årlig nettoeffekt for kommunen	≈ +2,7 mill. kr

Kilde: Vestvågøy kommune, regneark «Kommunal vs. privat drift av skole – nettoeffekt for kommunen» (2026).

Med disse forutsetningene sparer kommunen om lag 21,2 mill. kroner i året på å legge ned den kommunale skolen, mens rammetilskuddet reduseres med om lag 18,6 mill. kroner. Det gir en teoretisk nettoeffekt på om lag 2,7 mill. kroner i året i kommunens favør. Forklaringen er at dagens netto kostnad per elev ved Ballstad skole, om lag 155 800 kroner inkludert SFO, er høyere enn treksatsen på 136 500 kroner.

Resultatet er likevel svært følsomt for forutsetningen om at alle kostnader forsvinner. For at kommunen skal gå i null, må om lag 87 prosent av dagens kostnader faktisk falle bort. Blir 90 prosent av kostnadene borte, faller nettoeffekten til om lag 0,5 mill. kroner i året, og ved 85 prosent blir den negativ. Over fem år gir regneeksempelet en samlet effekt på om lag 11,8 mill. kroner etter en antatt omstillingskostnad på 1,5 mill. kroner. Beløpet er en forutsetning i regneeksempelet og ikke et beregnet anslag.

Usikkerhet og forbehold

Kommunen understreker selv at regnestykket er teoretisk, og at flere avgjørende forhold vil være ukjente før en eventuell privatskole er etablert. De største usikkerhetene er:

- Hvor mange elever som faktisk går over til privatskolen. Elever som i stedet går til en annen kommunal skole, gir en merkostnad for kommunen. Merkostnaden vil være forholdsvis lav så lenge elevene får plass i eksisterende klasser og ikke utløser nye årsverk.
- Om kommunen faktisk blir kvitt alle kostnadene. Ansatte kan bli omplassert i stedet for å slutte, og kapitalkostnader på bygget løper videre så lenge lånet består, med mindre bygget selges eller leies ut.
- Spesialundervisning kan bli dyrere, fordi en privatskole fakturerer kommunen for det eksakte timeantallet i vedtakene.
- Om elever fra andre deler av kommunen også søker seg til en ny privatskole, slik at kommunen mister flere elever og større deler av rammetilskuddet.
- Trekket i rammetilskuddet på 136 500 kroner per elev er ikke det samme som det en privatskole får for å drive. Privatskolene får statstilskudd etter egne satser, som ofte er høyere per elev, særlig for små skoler, og kan i tillegg ta skolepenger. Treksatsen kan derfor ikke brukes som mål på hva det koster å drive en skole, og regnestykket sier heller ikke noe om hvorvidt en privatskole på Ballstad vil være økonomisk bærekraftig.

Vurdering

Regneeksempelet viser at en privatskole på Ballstad ikke nødvendigvis vil være en økonomisk ulempe for kommunen på kort sikt, gitt at alle elevene går over og alle kostnadene ved den kommunale skolen faller bort. Marginen er imidlertid liten, og resultatet snur dersom bare en mindre del av kostnadene blir værende. Tallene bør derfor ikke brukes som argument for eller mot en nedleggelse.

En privatskole vil også endre skolestrukturen på en måte kommunen ikke selv styrer. Det gjelder blant annet elevgrunnlaget ved de kommunale skolene, mulighetene for å samle elever i eksisterende klasser og forutsetningene for beregningene i kapittel 10. Dersom en sammenslåing av Ballstad og Buksnes skolekrets blir aktuell, bør risikoen for at det etableres en privatskole vurderes nærmere, se også omtalen av de private skolene i kapittel 8.

13. Referanser

Oversikten samler kildene som er oppgitt i rapporten, gruppert etter type.

Lovverk, forarbeider og veiledere

- Opplæringsloven § 2-6 – nærskoleprinsippet
- [Behandlingen av saker om skolenedleggelser og kretsgrenser – udir.no](#)
- [Nærskoleprinsippet – udir.no](#)
- [Nærskoleprinsippet ved kommunesammenslåing – Sivilombudet](#)
- [Retten til å gå på nærskulen og søknad om skulebyte – Statsforvaltaren i Vestland](#)
- [Innst. 327 S \(2024–2025\) – maksimalgrense for reisevei til skolen – stortinget.no](#)
- [Lærertetthet i grunnskolen – udir.no](#)
- Nordland fylkeskommune – retningslinjer for skoleskys
- [Lov om private skoler](#)
- Kommunal- og distriktsdepartementet: Beregningsteknisk dokumentasjon til statsbudsjettet (Grønt hefte)
- Standard Norge: NS 3424 Tilstandsanalyse av byggverk – Innhold og gjennomføring

Statistikk

- [Kommunefakta Vestvågøy – SSB](#)
- SSB statistikkbanktabell 14288 (framskrevet folkemengde)
- SSB: Byggekostnadsindeks for boliger
- [Kommuneprofilen.no](#)
- [Utdanningsdirektoratet – Statistikk grunnskole](#)
 - GSI – Grunnskolens informasjonssystem, skoleåret 2025/2026

Rapporter og forskning

- Norconsult (2020). Framtidens organisering av grunnskoletjenestene i Vestvågøy kommune.
- [KS: Skolenedleggelser: Om prosesser, konsekvenser og lokale slagmarker.](#)
- [Nordahl, T. \(2022\). Skolestørrelse og sammenheng med elevenes trivsel og læring. Senter for praksisrettet utdanningsforskning \(SePU\), Høgskolen i Innlandet.](#)
- Solstad, K. J. og Solstad, M. (2025). Små skolar og kortreiste elevar – til det beste for elevar, bygdesamfunn og land. Nordlandsforskning/Nord universitet.
- [Solstad, K. J., Andrews, T. og Løvland, J. \(2016\). Spredt eller samla? Utredning om ungdomsskolestruktur i Vågan kommune. Nordlandsforskning.](#)
- [Hattie, J. \(2009\). Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. Routledge.](#)

Dokumenter og data

- Vestvågøy kommune: «Vedlikeholdsplan 2023–2031 for skolebygg og tilhørende uteområder» (23.05.2023)
- Vestvågøy kommune: regneark «Kommunal vs. privat drift av skole – nettoeffekt for kommunen» (2026)
- Vestvågøy kommune: regnskapstall 2025
- Vestvågøy kommune: elevtallsregistre
- «Rådata til bruk i utredning skolestruktur» - Tallgrunnlaget til bruk i rapporten

Medvirkning

- Tilbakemeldinger fra folkemøtet
- Fokusgruppeintervju med Ungdommens kommunestyre, juni 2026
- Møte med rektorer og tillitsvalgte, 14.08.2026
- Medvirkningsmøter med elever og FAU